

Foto: Dirdal skule

2017 | Årsmelding og regnskap

Hoveddokument

Innholdsfortegnelse

Del 1: Status og hovedoversikter

Rådmannens oppsummering	3
Befolkningsendringer	6
Visjon, verdier, mål og krav til lederadferd	7
Bevilgningsskjema 1A og 1B.....	8
Økonomiske nøkkeltall	12

Del 2: Rapport fra hvert tjenesteområde

Fellesområder og statistikk for hele kommunen	16
Tverrfaglig utviklingsarbeid	20
Fellestjenester	21
Opplæring.....	24
Helse og velferd	27
Kultur og samfunn	32
Barnehage.....	35

Del 3: Regnskap og obligatoriske oppstillinger

Hovedoversikt drift.....	40
Hovedoversikt investering	41
Hovedoversikt balanse	42
Regnskapsprinsipper	51
Hovedoversikt 2B	53
Status investeringer	55
Revisjonsberetning.....	58

Rådmannens oppsummering

Innledning

2017 har vært et spesielt år. For første gang på lang tid har vi blitt færre innbyggere fra et årsskifte til et annet. Ved utgangen av 2017 var vi blitt 36 færre innbyggere til tross for høyt fødselsoverskudd. Det betyr at det flytter flere fra Gjesdal enn til. Dette gjør det ekstra utfordrende for Gjesdal å tilpasse driften.

Gjennom de siste årene har vi hatt stor vekst og der driftstilpassingen først og fremst handler om å «holde igjen» på driften. I 2017 har vi hatt driftstilpassinger som har vært krevende for alle tjenesteområder. Behovet for å utvikle og tilpasse tjenestene innenfor strammere rammer har blitt mer krevende når vi over flere år har tatt ned driften.

Utviklingen kan tyde på at den høye veksten gjennom de siste årene stopper opp. For Gjesdal kommune, som har lagt til grunn høy vekst, representerer dette store økonomiske utfordringer i årene fremover.

Bedre økonomisk resultat en forutsatt

Det økonomiske resultatet for 2017 er godt og netto driftsresultat er langt over det som ligger til grunn for vedtatt og revidert budsjett. Vi hadde budsjettet med et nettodriftsresultat på 1 % og fikk 5 %. Rådmannen har forståelse for at innbyggerne, tilsatte og politikere har utfordringer med å forstå dette basert på et svært stram økonomiplan 2017-2020.

Det er de økte inntektene som, i all hovedsak, er grunnlaget for at regnskapet ble betydelig bedre enn det som ligger til grunn. Tjenesteområdene har samlet levert innenfor rammene. Rådmannen har i årsmeldingen lagt stor vekt på å forklare de høye inntektene i 2017 og at disse er «engangsinntekter» vi ikke kan legge til grunn fremover.

Veksten fremover vil bli betydeligere lavere og dette vil utfordre oss på mange måter selv om det i 2017, isolert sett, ikke har fått økonomisk betydning på netto driftsresultat. I planleggingen må det tas høyde for at kommunens høye lånegjeld i flere år vil være med på å begrense det økonomiske handlingsrommet.

Kommuneplan

I 2017 har vi lagt betydelige ressurser inn i arbeidet med kommuneplanen. Hovedfokus har vært på samfunnsdelen, med et sentralt mål om å gjøre Gjesdal mer attraktiv for bosetting, næringsetablering og besøk. Behovet for å spisse dette fokuset har sin bakgrunn i det faktum at folketallet for første gang har gått tilbake i løpet av året. En oppdatert og god samfunnsdel vil være et nyttig verktøy for å oppnå den samfunnsutviklingen vi ønsker. Hovedmålet er at kommuneplanen skal bidra til å utvikle Gjesdal til et bærekraftig lokalsamfunn. I arbeidet med planen har vi lagt stor vekt på å involvere å få tilbakemeldinger fra innbyggere, ansatte og politikere. Myndigheter på regionalt nivå har også medvirket under arbeidet.

Tidlig innsats og Smart Gjesdal

Gjesdal kommune har hatt tidlig innsats og Smart city-tenking som strategi for tjeneste- og samfunnsutviklingen i 2017.

Tidlig innsats handler om tidlig og rett hjelp før utfordringene blir for komplekse. Det handler også om å gi tidlig hjelp når hendelser/utfordringer oppstår. Smart city-tenkingen handler om å utvikle bærekraftige tilbud som står seg over tid både når det gjelder økonomi, sosiale forhold og miljø. Vi ser og opplever at det er krevende med driftstilpassinger og at i en krevende hverdag blir tidlig innsats satt under sterkt press.

Kommunestyret og administrasjon har fulgt opp strategiene i 2017. Innen flere områder, særlig innenfor Helse- og velferd, har vi hatt krevende omstillinger der vi har blitt utfordret av innbyggerne. Dette gjelder særlig innenfor eldreomsorgen. Arbeidet med nye og endrede tjenester, nye løsninger og andre måter å jobbe på fortsatte i 2017. Ved å støtte brukernes vilje og evne til å mestre egen hverdag og etablere nye arbeidsmåter jobber kommunen målrettet for å redusere behovet for institusjonsplasser. I 2017 startet vi med å gi et større fokus med en ny tilnærming «Hva er viktig for deg?»

Kommunen får oppmerksomhet

Gjesdal kommune, med kommunestyret i spissen, har stort fokus på utviklingsarbeid. Vi har også i 2017 fått positiv oppmerksomhet for vårt sterke utviklingsfokus. Blant annet gjelder dette sentrumsutviklingen, forbedringskultur (Lean) og Smart Gjesdal satsingen. Nye arbeidsmetoder er tatt i bruk, og prosesser for å forbedre, forenkle og effektivisere er innført. Digitalisering og stort fokus på Smart Gjesdal er viktige satsinger for å møte samfunnsutfordringene fremover. Det sendes nå f.eks. ut over 6 015 brev ved hjelp av digital post. Dette er sikkert og enkelt for innbyggerne, billigere for kommunen og bra for miljøet. Allerede i januar 2017 hadde vi sikret at hver elev i Gjesdal skolen har sin digitale enhet. Elever og lærere har på en effektiv måte tatt i bruk Chromebook. Gjennom målrettede delsamlinger har de ansatte lært av hverandre om bruk av IKT i undervisningen. Dette har vært en svært effektiv måte å drive kompetanseheving.

Innenfor digitalisering er NAV Gjesdal og Gjesdalskolen i front.

Hovedutfordringer framover

Årsmeldingen med regnskap for 2017 gir, etter rådmannens vurdering, et tydelig og synlig uttrykk for at Gjesdal er en kommune med stor aktivitet og et godt tjenestetilbud samtidig som vi har spennende muligheter og krevende utfordringer. Rådmannen mener at de største utfordringene vil ligge på økonomi, befolkningsvekst og kompetanse.

Årsrapporten er et produkt som blir til gjennom bidrag fra alle tjenesteområder, avdelinger og virksomheter. Rådmannen takker for god innsats og stort engasjement i 2017.

Rådmannen ønsker å gi både honnør og takk til alle kommunens medarbeidere for det gode arbeidet som er gjort i 2017.

Foto: Solås barnehage

Foto: Reidun S. Skjødsetad

Del 1 | Status og hovedoversikter

Befolkningsendringer

År	Folkemengde 1. januar	Fødte	Døde	Fødsels- oversk	Inn flytting	Ut flytting	Netto- flytting	Folke- tilvekst	Vekst i %
1998	8.534	142	70	72	542	404	138	213	2,50 %
1999	8.747	156	58	98	479	408	71	164	1,90 %
2000	8.911	138	42	96	412	429	-17	84	0,90 %
2001	8.995	143	51	92	441	429	12	109	1,20 %
2002	9.104	130	55	75	425	467	-42	33	0,40 %
2003	9.137	138	52	86	467	446	21	107	1,20 %
2004	9.248	107	46	61	405	447	-42	19	0,20 %
2005	9.273	131	54	77	467	392	75	153	1,60 %
2006	9.426	139	47	92	511	407	104	195	2,10 %
2007	9.621	124	60	64	510	464	46	108	1,12 %
2008	9.729	157	56	101	537	401	136	240	2,47 %
2009	9.969	162	60	102	565	430	135	239	2,40 %
2010	10.208	182	47	135	676	511	165	300	2,94 %
2011	10.508	175	48	127	754	603	151	270	2,57 %
2012	10.778	169	65	104	758	600	158	261	2,42 %
2013	11.039	184	60	124	706	553	153	278	2,52 %
2014	11.317	165	41	124	813	654	159	283	2,50 %
2015	11.600	214	55	159	755	661	94	253	2,18 %
2016	11.853	169	50	119	613	683	-70	49	0,41 %
2017	11.902	178	56	122	567	725	-158	-36	-0,30 %
2018	11.866								
Endring hele perioden		155	54	102	570	506	64	166	1,66 %
Endring siste 10 år		176	54	122	674	582	92	214	2,01 %
Endring siste 5 år		182	52	130	691	655	36	165	1,46 %

Kilde: SSB februar 2018

Folketallet i Gjesdal gikk ned i 2017, for første gang på veldig lang tid. Antall fødte ligger på gjennomsnittet for de 10 siste årene, det samme gjelder fødselsoverskuddet. Antallet barn i gruppen 0-5 år er nå det laveste siden 2013, mens gruppen 6-15 år har økt med 90 i samme periode. Gruppen 16-66 gikk ned med 62 personer i løpet av 2017, og det er særlig gruppen 16-35 som er redusert, mest på grunn av utflytting. Unge pensjonister, 67-79 år, fortsatte veksten, men siste året i noe lavere takt enn de foregående årene. Gruppen 80-89 vokste mye siste året.

Folkemengde etter alder pr 1.januar:	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Endring 2013-2018	Endring %
år 0-5	1 085	1 149	1 154	1 210	1 164	1 131	46	4,24 %
år 6-15	1 646	1 618	1 644	1 678	1 722	1 736	90	5,47 %
år 16-66	7 492	7 699	7 872	7 976	7 975	7 913	421	5,62 %
år 67-79	579	620	695	746	793	816	237	40,93 %
år 80-89	185	181	185	192	199	224	39	21,08 %
år 90 +	52	50	50	51	49	46	-6	-11,54 %
Totalt	11 039	11 317	11 600	11 853	11 902	11 866	827	7,49 %

Visjon, verdier, mål og krav til lederadferd

Visjon

- Gjesdal – vi strekker oss lenger

Verdier

- Gjesdal skal være en ansvarlig, modig og endringsvillig kommune
- Vi skal gi våre brukere rett tjeneste utført til rett tid og med rett kvalitet

Mål

- Fornøyde brukere
- Ansvarsbevisste og stolte medarbeidere
- Framtidsrettede og funksjonelle løsninger
- Økonomi som gir handlingsrom

Krav til lederadferd

- Ledere skaper tillit gjennom at de utfordrer og delegerer
- Har fokus på helhet og strategi
- Kommuniserer åpent og ærlig
- Motiverer og skaper trivsel
- Er resultatorientert og tar ansvar
- Skaper positivt omdømme
- Opptre lojalt overfor verdier og beslutninger

Bevilgningsskjema 1A og 1B

Budsjettskjema 1A	Regnskap 2017	Budsjett (endr.)	Budsjett (oppr.)	Regnskap 2016	Avvik budsjett	Note
Skatteinntekter	-305 892	-310 300	-318 300	-310 148	4 408	1
Eiendomsskatt	-16 246	-16 200	-16 200	-16 076	-46	2
Rammetilskudd	-311 986	-297 900	-291 900	-289 480	-14 086	1
Rentekompensasjon	-2 221	-3 300	-3 300	-3 189	1 079	3
Konsesjonskraft	-3 194	-2 000	-2 000	-1 461	-1 194	4
Sum frie disponible inntekter	-639 539	-629 700	-631 700	-620 354	-9 839	
Utbytte Lyse	-4 639	-4 500	-4 700	-3 919	-139	3
Renteinntekter	-18 166	-6 200	-5 700	-17 693	-11 966	5
Renteutgifter	25 945	22 510	23 010	30 999	3 435	5
Renter VAR-sektor	-2 956	-2 200	-2 200	-2 177	-756	5
Avdragsutgifter	33 055	31 100	31 100	32 165	1 955	6
Avskrivninger VAR-sektor	-6 895	-6 000	-6 000	-5 655	-895	6
Netto finansområdet	26 344	34 710	35 510	33 720	-8 366	
Overført kapitalregnskap	16 135	16 300	16 300	15 350	-165	7
Disponering av tidligere års overskudd	-15 086	-15 086	0	-4 220	0	8
Avsatt/bruk av disposisjonsfond	16 781	9 356	-30	3 602	7 425	8
Netto avsetninger/overføringer	17 830	10 570	16 270	14 732	7 260	
Til fordeling fellesområder	-595 365	-584 420	-579 920	-571 902	-10 945	
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	583 140	584 420	579 920	556 477	-1 280	
Mer/mindreforbruk	-12 225	0	0	-15 086	-12 225	9
Netto driftsresultat	45 637	10 631	14 764	32 639	35 006	9
Budsjettskjema 1B	Regnskap 2017	Budsjett (endr.)	Budsjett (oppr.)	Regnskap 2016	Avvik budsjett	
Fellesutgifter til fordeling						
Lønnsreserve/pensjon/diverse	1 218	-322	4 750	1 212	1 540	10
Tilskudd flyktninger	43 191	34 976	34 976	-25 778	8 215	11
Flyktninger inkl. fondsavsetn/bruk	-43 191	-34 976	-34 976	25 778	-8 215	11
Bruk av premiefond pensjon	-12 249	-12 249		-13 116	0	12
Premieavvik	-2 679			2 603	-2 679	12
Til fordeling tjenesteområdene						
Fellestjenester	31 372	31 238	30 707	30 569	134	13
Kontrollutvalg	766	900	900	792	-134	13
Opplæring	148 518	148 518	146 031	147 385	0	14
Kultur og samfunn	64 329	64 329	63 003	59 599	0	15
Helse og velferd	218 818	218 818	203 093	197 865	0	16
Barnehage	121 718	121 718	118 466	116 773	0	17
Tilskudd idrett	2 826	2 500	4 000	4 000	326	18
Kirkelig fellesråd	8 503	8 970	8 970	8 795	-467	19
Sum bevilgningsområder	583 140	584 420	579 920	556 477	-1 280	

Noter til bevilgningsskjema 1A og 1B

1. Skatt og rammetilskudd endte 9,7 mill høyere enn budsjettet. Det så lenge ut til at skatt+rammetilskudd ville bli tilnærmet som revidert budsjett, men betydelige skatteutjevningsskudd i november og desember gjorde at samlet inntektsutvikling ble mye bedre enn forventet i 2017. Målt mot landsgjennomsnittet sank skatt pr innbygger i Gjesdal betydelig fra 2016 til 2017. Det var dette som gav grunnlaget for de store ekstraintektene gjennom skatteutjevningsordningen.
2. Eiendomsskatt endte 46 000,- høyere enn budsjett. Ca 10,5 mill av inntektene kom fra eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer.
3. Rentekompensasjon for skolebygg, bo - og aktivitetssentre og rehabilitering Gjesdal kirke ble betydelig lavere enn budsjettet fordi ordningen knyttet til Reform 97 i skolen bortfalt i løpet av 2017. I tillegg ble det generelle rentenivået noe lavere enn budsjettet.
4. Salg av konsesjonskraft endte 1,2 mill over budsjett. Dette har sammenheng med noe inntektsetterlep fra 2016, og en god valutakurs for salg av kraften. Konsesjonskraft blir solgt i Euro.
5. Regnskap avviker betydelig fra budsjett når det gjelder både renteinntekter og renteutgifter. Dette fordi det ikke er budsjettet med føring av rentebytteavtaler. Samlet ble netto rentekostnader i overkant av 5,3 mill lavere enn budsjettet. Dette forklares i hovedsak av en relativt høy meravkastning på plasseringer utenfor bankavtale. Både aksjefond og obligasjoner/obligasjonsfond gav svært god avkastning i 2017. Meravkastningen anslås til ca 3,5 mill. I tillegg har likviditeten vært relativt høy, og det generelle rentenivået på lån med flytende rente noe lavere enn forutsatt i budsjettet. Se ellers omtale under kapittel om finansforvaltning.
6. Det ble nedbetalt ca 2 mill mer av kommunens lånegjeld enn budsjettet. Det ble gjort fordi kommunens lånegjeld har kommet opp på et så høyt nivå, at det kreves et høyere samlet avdrag enn budsjettet for 2017.
7. Det ble overført 16,1 mill til investeringsregnskapet i 2017. Dette er i henhold til budsjett. Ut over det som fremkommer i hovedoppsettet over, har også noen tjenesteområder overført noe midler til enkeltinvesteringer, blant annet driftsmateriell til teknisk utedrift og IKT-relaterte investeringer.
8. I tråd med vedtak ble det regnskapsmessige overskuddet fra 2016 avsatt til disposisjonsfond.
9. Regnskapsmessig er driftsregnskapet avsluttet med et mindreforbruk på ca 12,2 mill. Netto driftsresultat endte på 45,6 mill (5.0 %). Dette er ca 35 mill høyere enn regulert budsjett. Det ble budsjettet med 5,7 i bruk av reservefond, men de høye inntektene gir i stedet mulighet for å øke reservene for fremtiden. Det høye driftsresultatet skyldes flere forhold:
 - Betydelige merinntekter gjennom skatteutjevningsordningen
 - Betydelige merinntekter knyttet til integrering av flykninger
 - Lavere samlet kostnadsnivå knyttet til pensjonStatsbudsjettet for 2018, sammen med en betydelig lavere bosetting av flykninger i tiden som kommer, tilsier at det meste av merinntektene i 2017 ikke videreføres i 2018.
10. Hele lønnsreserven ble brukt opp, merkostnad ble dekket inn av fond.
11. På grunn av flere bosettinger enn forutsatt i 2017, ble tilskuddet til bosetting av flykninger inklusiv enslige mindreårige 8,2 mill høyere enn budsjettet. Det ble netto avsatt ca 9,3 mill til flykningefondet.
12. Det ble brukt 12,2 mill av premiefondet i KLP, noe som reduserte innbetalingen av pensjonspremien tilsvarende.
13. Fellestjenester inklusiv kontrollutvalg og utgifter folkevalgte gikk i balanse. Restmidler på 118 000 ble ført til overskuddsfond fellestjenester.
14. Det ble jobbet målrettet høsten 2017 for å justere ned kostnadene ihht budsjettvedtak. Samlet ble overforbruket i tjenesteområde på 250 000, som er finansiert av tidligere avsatte midler.
15. Kultur og samfunn hadde et samlet merforbruk på 0,5 mill. Dette er finansiert gjennom bra av tidligere avsatte midler.
16. I forhold til regulert budsjett, endte helse og velferd med et samlet mindreforbruk på 0,9 mill. Disse midlene er avsatt på overskuddsfond til dekning av uforutsette

kostnader i 2018. Oppjustert ramme i 1. og 2. tertial ble i hovedsak brukt på Solåsheimen og innenfor miljøtjenesten.

17. Samlet fikk barnehage et merforbruk på 0,1 mill. Også innenfor dette området er det jobbet systematisk for å holde kostnadene nede.

18. Kostnader på 2,5 mil inkluderer tilskudd til Gjesdal skytterlag (0,3 mill), tilskudd til ÅFK (1,6 mill) og tilskudd til Dirdalhallen (0,6 mill).

19. Tilskuddet til kirkelig fellesråd endte 0,46 mill under budsjett, på grunn av noe lavere rente på lån til ny kirke på Ålgård.

Hovedoversikt 2A

Regnskapsskjema 2A - investeringer	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr. budsjett	Regnskap i fjor	Note
Investeringer i anleggsmidler	133 350 477	70 400 000	68 150 000	147 508 924	1
Utlån og forskutteringer	8 733 178	15 000 000	15 000 000	10 545 344	2
Kjøp av aksjer og andeler	1 673 333	1 200 000	1 200 000	1 493 486	3
Avdrag på lån	7 526 169	6 000 000	6 000 000	6 997 577	4
Dekning av tidl års udekket	0	0	0	0	
Avsetninger	1 697 993	0	0	2 968 501	5
Årets finansieringsbehov	152 981 150	92 600 000	90 350 000	169 513 832	
Finansiert slik:					
Bruk av lånemidler	73 529 131	40 000 000	40 000 000	66 664 952	6
Inntekter fra salg av anleggsmidler	2 510 439	5 000 000	5 000 000	8 803 632	7
Tilskudd til investeringer	986 101	0	0	0	
Kompensasjon for merverdiavgift	14 470 158	9 910 000	9 910 000	17 209 463	8
Mottatte avdrag på lån og refusjoner	22 232 094	12 200 000	10 200 000	52 387 103	9
Andre inntekter	30 525	0	0	329 849	
Sum ekstern finansiering	113 758 447	67 110 000	65 110 000	145 395 000	
Overført fra driftsregnskapet	18 448 882	16 800 000	16 800 000	16 231 527	10
Bruk av tidl års udisponert	0	0	0	0	
Bruk av avsetninger	20 773 821	8 690 000	8 440 000	7 887 306	11
Sum finansiering	152 981 150	92 600 000	90 350 000	169 513 832	
Udekket/udisponert	0	0	0	0	

Noter til hovedoversikt 2A

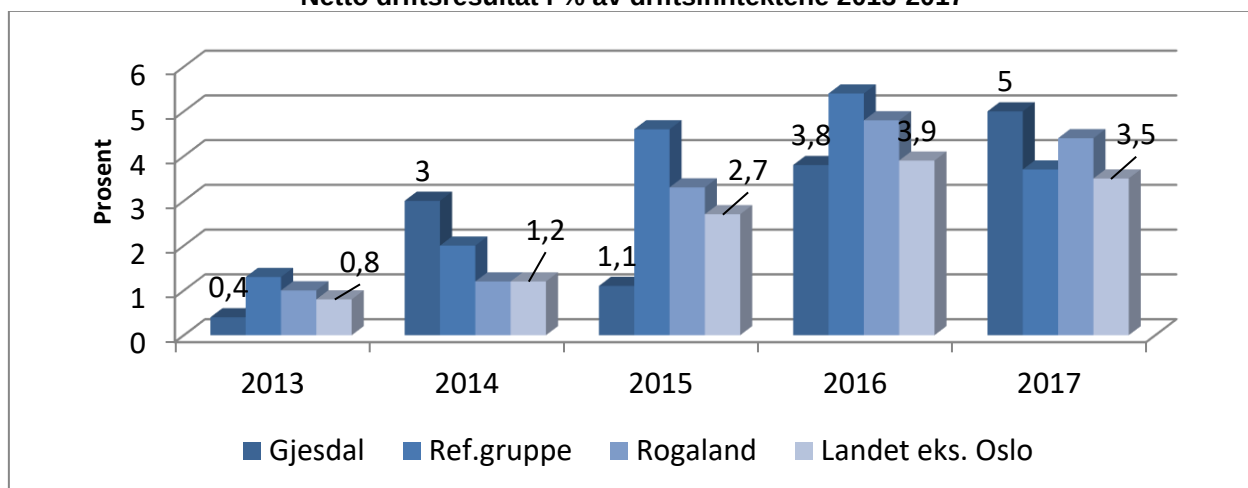
1. Frem til 2017 har det vært et betydelig etterslep på mange store investeringsprosjekter. I løpet av 2017 har vi fullført de aller fleste av disse, og dette er hovedårsaken til at det ble investert for 63 mill mer i 2017 enn budsjettet. Midler til adkomstvei til Kodlidalen fra 2015 ble omprioritert til kjøp av eiendom i Kongsgata. Nye flyktningeboliger, Øygardsvatnet barnehage og infrastruktur i Ålgård sentrum er alle prosjekter som det ble bevilget til i 2016, men hoveddelen av arbeidet ble utført i 2017.
2. Dette gjelder utlån (startlån) til innbyggere i Gjesdal. 6,3 mill av innlån på 15 mill ble ikke lånt ut i 2017.
3. Gjelder egenkapitalinnskudd i KLP.
4. Gjelder avdrag på startlån.
5. Dette er i avsetning av salgsinntekter næringstomter Skurve.
6. Bruk av lån er 33,5 mill høyere enn budsjettet. Dette henger sammen med punkt 1, realisering av prosjekter som både var bevilget og lånefinansiert i 2016 eller tidligere.
7. Gjelder salg av bolig og tomt Skurve.
8. Kompensasjon av mva ble noe høyere enn budsjettet, og henger sammen med totalt sett høyere investeringer, jf punkt 1 og 6.
9. Avviket er knyttet til utbetaling av tilskudd fra Husbanken og utbetaling av spillemidler som ikke var budsjettet i 2017.
10. Det ble overført noe mer fra driftsregnskapet enn budsjettet da noen av tjenestoområdene finansierte investeringer via sin ordinære driftsramme.
11. I tillegg til budsjettet bruk av investeringsfond ble det brukt i overkant av 10 mill av disposisjonsfondet. Dette kommer av at det over flere år er blitt budsjettet for høyt beløp til kompensasjon for mva. Når vi nå har kommet tilnærmet ajour med investeringene må dette avviket i finansieringen dekkes inn. Alternativet til å dekke dette inn gjennom fondsbruk, ville vært å ta opp mer lån.

Økonomiske nøkkeltall

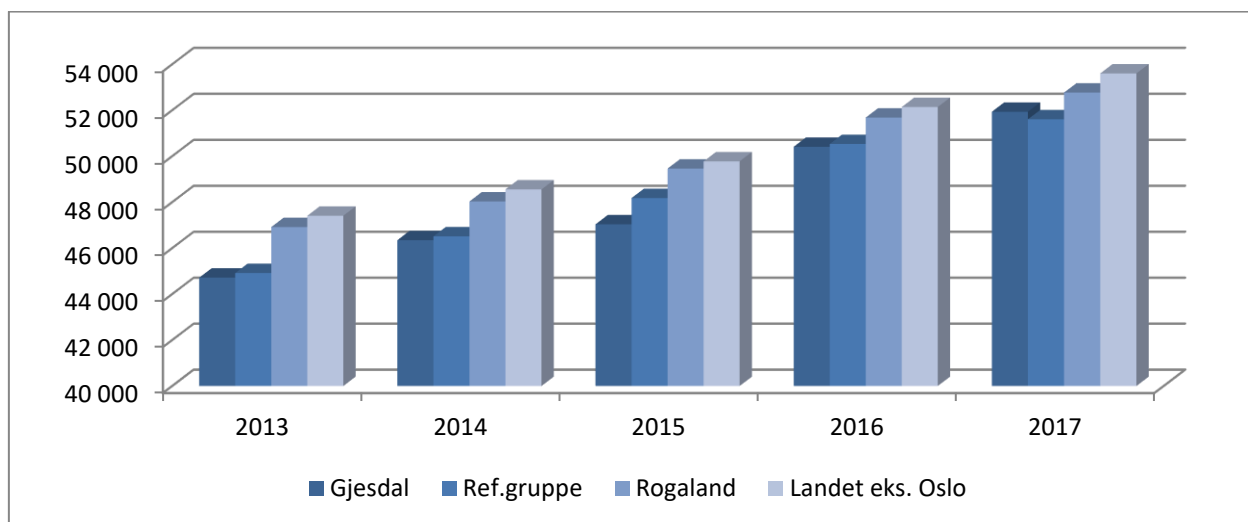
Netto driftsresultat

Det var budsjettet med et netto driftsresultat på 1% (8,75 mill). Regnskapet endte til slutt med et resultat på 5 % (45,5 mill). Diagrammet under viser at Gjesdal hadde et betydelig bedre driftsresultat i 2016 og 2017 sammenlignet med de 3 foregående årene. Gjennomsnittet for alle kommuner i landet utenom Oslo endte på 3,5 %, og skyldes i hovedsak vesentlig høyere skattevekst enn det som ble lagt til grunn i statsbudsjettet. Gjesdal fikk betydelig høyere inntekter gjennom skatteutjevningsordningen på slutten av året. I tillegg bidro merinntekter knyttet til bosetting av flyktninger, lavere finanskostnader og lavere pensjonskostnader sterkt til det gode driftsresultatet også for Gjesdal. Det er likevel grunn til å understreke at det gode driftsresultatet skyldes engangseffekter som er oppsummert over, og at den underliggende kostnads- og inntektsveksten viser en krevende økonomisk situasjon for Gjesdal de neste årene.

Netto driftsresultat i % av driftsinntektene 2013-2017

Frie inntekter

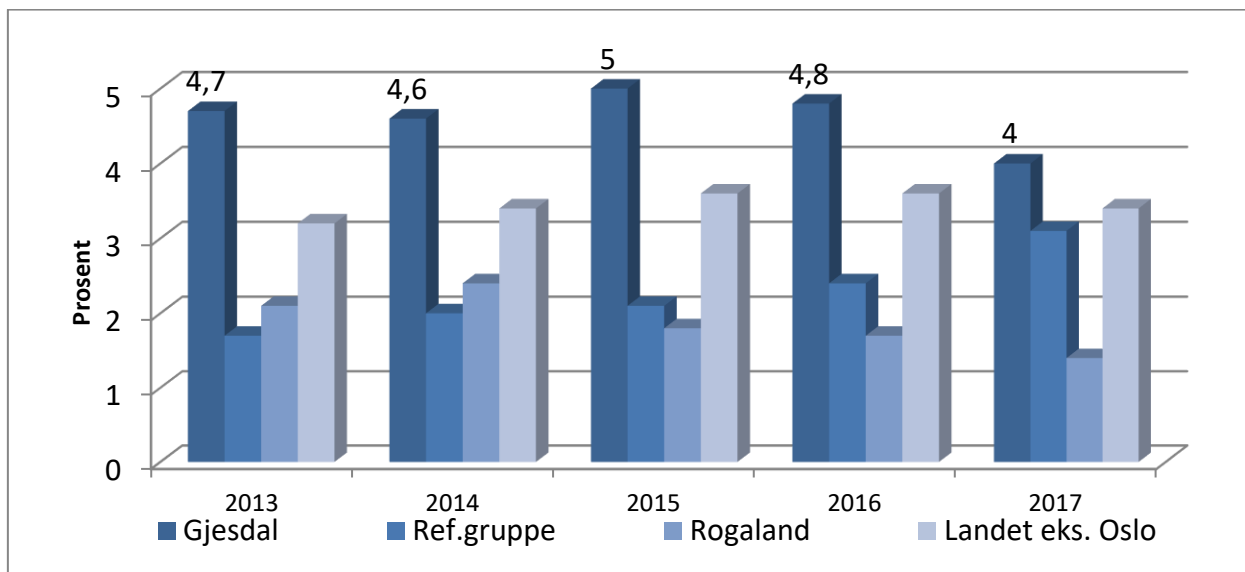

Frie inntekter pr innbygger 2013 – 2017

Frie inntekter pr innbygger økte mer i Gjesdal målt mot ref.kommuner, Rogaland og landet for øvrig. Dette henger sammen med stor økning i integreringsmidler og nedgang i folketallet. Frie inntekter økte med 3 % for Gjesdal, men de vi sammenligner oss med økte med 2,1 %. Fra 2013 til 2017 har Gjesdal hatt en bedre inntektsutvikling enn både referansekommunene, gjennomsnittet for Rogaland og landet utenom Oslo.

Finansområdet

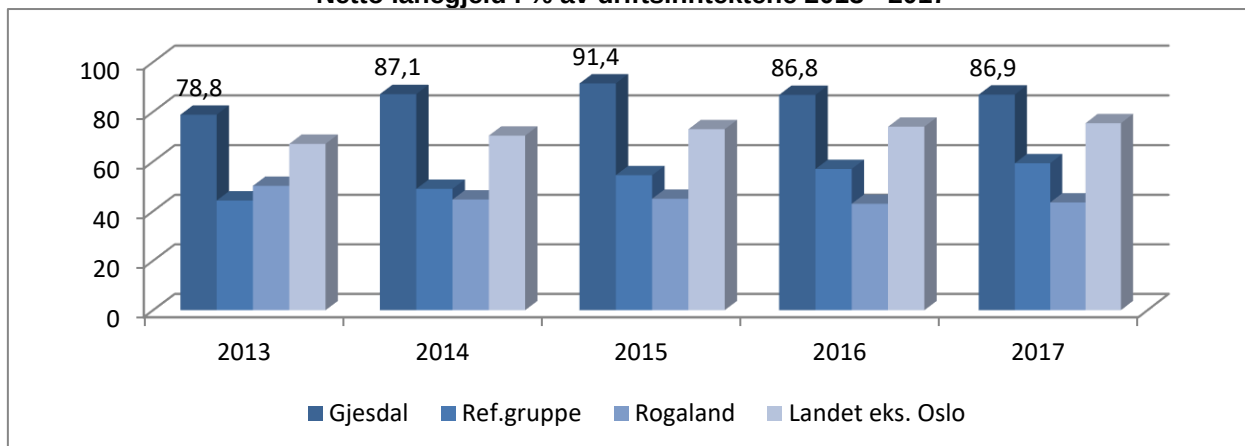
Netto rente- og avdragsbelastning i % av driftsinntektene 2013 – 2017

Rente- og avdragsbelastning ble redusert fra 4,8 % i 2016 til 4 % i 2017. Årlig avdrag økte med 2 mill fra 2016 til 2017, mens netto rentekostnader ble redusert med 4,6 mill. Kommunens totale driftsinntekter har vokst med 36 mill, og kombinasjonen av disse økte inntektene og lavere netto rentekostnader forklarer denne positive utviklingen. Aktive plasseringer gjennom fastrenteinnskudd, obligasjoner og aksjefond bidro til betydelig lavere netto rentekostnad. I tillegg var gjennomsnittlig rentenivå på lånene noe lavere i 2017 enn i 2016. Sammenlignet med referansekommunene, Rogaland og landet samlet bruker Gjesdal fortsatt en betydelig høyere andel av driftsinntektene til å betjene lån. Likevel har forskjellen til referansekommunene blitt betydelig lavere fra 2016 til 2017.

Lånegjelden i % av driftsinntektene er på samme nivå som i 2016. En stor andel av investeringene i 2017 ble finansiert av ubrukte lånemidler fra tidligere år, og dette er grunnen til at dette tallet ikke reduseres fra 2016 til 2017. Samlet investeringsnivå i 2017 var relativt høyt.

Netto lånegjeld i % av driftsinntektene 2013 - 2017

Fondsreserver pr. 31.12.2017

Disposisjonsfond	2013	2014	2015	2016	2017
Reservefond	3 120 081	3 062 404	11 105 425	15 325 558	8 602 807
Premieavviksfond	5 022 562	10 927 676	6 273 543	0	0
Næringsfond	970 636	611 402	0	0	0
Flyktningefond	4 208 519	4 798 968	4 180 169	4 672 801	13 997 401
Fond tjenesteområdene					
Gjesdal Næringspark	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000
Utbygginger idrettsformål	1 850 000	4 738 253	2 958 444	3 729 222	3 729 222
Rentefond					10 000 000
Bygdebøker m.m	426 264	179 918	166 259	103 503	104 838
Fellestjenester	284 891	650 290	682 935	1 073 141	1 124 217
Opplæring	7 777 765	7 487 295	9 010 182	8 783 483	10 543 198
Kulturavdeling	1 083 397	1 006 857	680 087	687 087	296 677
Kultur og samfunn	6 664 120	5 274 614	5 979 307	6 316 387	5 717 110
Helse og velferd			1 966 792	1 966 792	2 894 471
Barnehage	960 056	1 240 759	2 407 657	3 193 793	3 096 550
Sum disposisjonsfond	37 368 291	44 978 436	50 410 801	50 851 767	65 106 491

Tabellen over viser samlede fondsreserver (disposisjonsfond) pr 31.12 de siste 5 årene. Samlet sett økte fondsreservene med 15 mill fra 2016 til 2017. Økningen er først og fremst vedtaket i forbindelse med årsoppgjøret for 2016 om å sette av 10 mill på et rentefond, samt avsetning til flyktningefond i 2017.

Tjenesteområdene sine overskuddsfond økte samlet med 1,6 mill, fra 22,1 mill til 23,7 mill. Reservefondet er redusert med 6,7 mill, da det ble brukt av dette fondet til å finansiere deler av investeringene i 2017. Alternativet hadde vært å økt lånefinansieringen i 2017. Rådmannen foreslår å øke dette fondet med det regnskapsmessige mindreforbruket i 2017 på ca

10 mill, jf forslag til vedtak knyttet til årsoppgjøret.

Med totalt i overkant av 65 mill i reserver på disposisjonsfond har Gjesdal kommune 7,2 % av et årsbudsjett i reserver. Dette er en del høyere enn for et år siden, og gjør oss rustet til å møte mer krevende økonomiske tider fremover. Fra og med 2016 er befolkningsveksten betydelig redusert, det samme er inntekstveksten. Gjesdal har redusert sin andel av befolkningen som bidrar til inntekter i kommuneregnskapet, og selv om driftsmarginen ble god i 2017, må vi forberede oss på mer krevende tider for kommuneøkonomien.

Foto: Nesjane barnehage

Del 2 | Rapport fra hvert tjenesteområde

Fellesområder og statistikk for hele kommunen

Samletabell hele kommunen – nøkkeltall

	2014	2015	2016	2017
Økonomi				
Driftsutgifter administrasjon i % av ref.gr.	100 %	100 %	99 %	95 %
Driftsutgifter til politikk og revisjon i % av ref.gr.	111 %	111 %	111 %	98 %
Driftsutgifter adm.bygg i % av ref.gr.	100 %	101 %	110 %	85 %
Medarbeidere				
Årsverk	699	719	739	745*
Heltidsandel	48,4 %	49,2 %	52,1 %	57 %**
Sykefravær	6,3 %	7,3 %	6,4 %	6,6 %
Lærlinger	11	12	19	26
AFP-uttak i % (av ansatte over 62 år)	40 %	35%	43 %	43,4 %
Gjennomsnittlig stillingstørrelse			80,4 %	83,4 %

Ref.gr. er Hå, Time, Klepp, Strand og Eigersund.

*Avvik ift PAI register på grunn av vikarer og midlertidig ansatte.

** Avvik ift PAI register, intern beregning

Driftsutgifter til administrasjon lå i 2017 betydelig lavere enn referansekommunene. Utgifter til politikk og revisjon falt noe i 2017, samtidig som disse utgiftene økte i ref.kommunene. Antall årsverk økte med 6 fra 2016 til 2017, en betydelig lavere vekst enn de foregående årene. Takten i økningen var betydelig høyere i 2017 enn tidligere. Antall lærlinger mer enn doblet seg fra 2015.

Etiske retningslinjer

Etikk og etiske retningslinjer har i flere år vært tema både i lederopplæringen i kommunen og ved introduksjon av nytilsatte. Etter en omfattende prosess med bred medvirkning, ble nye og forenkla etiske retningslinjer vedtatt av kommunestyret i 2017. Arbeidet med å se på egne rutiner og praksis knyttet til varsling er påbegynt.

Nærvær i Gjesdal kommune

Gjesdal kommune har over tid hatt gode nærværstall (stabilt lavt sykefravær). Vi jobber systematisk med dette sammen med ledere, tillitsvalgte og verneombud samt NAV lokalt og Arbeidslivssenteret og bedriftshelsetjenesten. I 2017 har vi fortsatt hatt fokus på lederansvar i forhold til god oppfølging og dialog, oppfølging av hyppig korttidsfravær, taus/skjult tilrettelegging og konkret bistand i nærværarbeid. Arbeidslivssenteret har jobbet med tiltak i enkeltavdelinger med høyt fravær. Sykemeldte er innkalt til informasjonsmøter.

Beredskap og internkontroll

Beredskapsplan og ROS analyser ble gjennomgått og vedtatt i 2017. Konkret ble det avholdt øvelse med helikopterstyrt. Det er utarbeidet en rapport omkring flaskehalser knyttet til overvann og bekkelukkinger. Videre arbeid er å tilpasse beredskapsplanen enda bedre til kommunens organisasjonsform.

Arbeidet med kommunens internkontroll håndteres i hovedsak gjennom Compilo, som siden 2013 har vært etablert for systematisk oppfølging av avvik ut fra etablerte lover, retningslinjer og prosedyrer. Innen økonomiforvaltningen er vesentlige deler av internkontrollen håndtert gjennom veletablerte rutiner for anskaffelser, fakturahåndtering og avstemming av bankkonti og kontoer i balansen. Siden 2015 har vi også vektlagt en god håndtering av momsrefusjonskravene gjennom utvidet kontroll av enhetenes praksis på dette feltet. Fra og med 2016 har vi hatt fokus på å jobbe for å begrense antall bestillere/innkjøpere gjennom og øke kompetansen blant disse. Dette for å effektivisere anskaffelsesprosessen og sikre at mest mulig av kommunens anskaffelser foretas gjennom etablerte innkjøpsavtaler.

10 – faktor, ny medarbeiderkartlegging

Faktor	Navn	Gjesdal	Landssnitt
Faktor 1	Oppgavemotivasjon	4,4	4,2
Faktor 2	Mestringstro	4,3	4,3
Faktor 3	Selvstendighet	4,2	4,2
Faktor 4	Bruk av kompetanse	4,3	4,2
Faktor 5	Mestringsorientert ledelse	4,1	3,9
Faktor 6	Rolleklarhet	4,3	4,2
Faktor 7	Relevant kompetanseutvikling	3,6	3,7
Faktor 8	Fleksibilitetsvilje	4,4	4,4
Faktor 9	Mestringsklima	4,3	4,1
Faktor 10	Nytteorientert motivasjon	4,7	4,6

Personal og likestilling

Rekruttering

Oversikt kvinner og menn i de ulike sektorene fra PAI (kommunal statistikk).

Antall årsverk og antall ansatte kan avvike fra det som blir oppgitt fra hvert tjenesteområde da PAI også omfatter timelønnte stillinger.

Sektor	Antall		Andel (i prosent)	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
I ALT	773	154	83	17
Sentraladministrasjonen	18	9	67	33
Oppvekst	428	73	85	15
Skoleadministrasjon	1	1	50	50
PP-tjeneste	5	0	100	0
Grunnskole	219	52	81	19
Barnehager	191	11	95	5
Fritidshj/skolefritidsordn	1	1	50	50
Øvrig oppvekst	11	8	58	42
Helse/sosial	276	28	91	9
Administrasjon	15	4	79	21
Alm helsevern	36	8	82	18
Alders- og sykehjem	94	5	95	5
Psykiatriske sykehjem	2	1	67	33
PU	24	6	80	20
Hjemmehjelp/-sykepleie	87	1	99	1
Sosialhjelp	16	3	84	16
Andre virksomheter	2	0	100	0
Kultur	18	8	69	31
Teknisk sektor	33	35	49	51
Ymse	0	1	0	100

Lønns- og arbeidsvilkår

Ansatte etter årsverk, gjennomsnittlig månedsfortjeneste, fordelt på kvinner og menn.

Arbeidstakergruppe	Antall årsverk	Månedsfortjeneste menn og kvinner	Månedsfortjeneste kvinner	Månedsfortjeneste menn
Ledere kap. 3.4.1	8	74 323	71 896	76 750
Ledere kap. 3.4.2	28	55 794	54 251	59 052
Ledere kap. 3.4.3	30	49 576	50 191	46 449

Kap. 3.4.1 er rådmannen og hans ledergruppe. Kap. 3.4.2 er alle avdelings-/virksomhetsledere. Kap 3.4.3 er ledere på nivå under avdelings-/virksomhetsledere.

Lønnsutvikling for fast og timelønnte hoved- og bistillinger. Tall pr 1.12.16 og 1.12.17. Alle ansatte.

Kjønn	Månedsfortjeneste 2017	Grunnlønn 2017	Endring i månedsfortjeneste 2016-2017	Endring i grunnlønn 2016-2017	Ansatte 2017	Årsverk 2017	Endring i årsverk 2016-2017
Kvinner og menn	41.354	39.597	2,4%	2,6%	942	774	3,7%
Kvinner	40.687	38.891	2,5%	2,8%	785	641	4,4%
Menn	44.586	43.020	2,2%	2,0%	157	132	0,4%

Ansatte fordelt på stillingsprosent og kjønn i Gjesdal kommune. Tall pr 1.12. det enkelte år

Stillingsstørrelse per ansatt	Kjønn	Årstall 2015		2016		2017	
		Antall ansatte	Prosent	Antall ansatte	Prosent	Antall ansatte	Prosent
0 - 24,9%	Kvinner og menn	69	7,6	78	8,4	62	6,6
	Kvinner	56	7,3	67	8,6	48	6,1
	Menn	13	9,0	11	7,2	14	8,9
25 - 49,9%	Kvinner og menn	50	5,5	50	5,4	38	4,0
	Kvinner	41	5,4	39	5,0	30	3,8
	Menn	9	6,2	11	7,2	8	5,1
50 - 74,9%	Kvinner og menn	177	19,5	154	16,5	159	16,9
	Kvinner	166	21,8	146	18,7	142	18,1
	Menn	11	7,6	8	5,3	17	10,8
75 - 99,9%	Kvinner og menn	178	19,6	180	19,3	177	18,8
	Kvinner	170	22,3	174	22,3	170	21,7
	Menn	8	5,5	6	3,9	7	4,5
100%	Kvinner og menn	433	47,7	471	50,5	506	53,7
	Kvinner	329	43,2	355	45,5	395	50,3
	Menn	104	71,7	116	76,3	111	70,7

*) Tabellen handler om stillingsstørrelse pr. ansatt. Derfor vil f. eks. en person med to stillinger på hhv. 20 og 50% bli tilordnet gruppen 50 - 74,9%

Sykefravær

	4/14-3/15	4/15-3/16	4/16-3/17
Fellestjenester	3,9 %	6,4 %	3,9 %
Opplæring	6,0 %	5,2 %	4,3 %
Kultur og samfunn	8,5 %	6,2 %	8,5 %
Helse og velferd	7,1 %	7,4 %	7,5 %
Barnehagen	9,5 %	7,0 %	8,5 %
Hele kommunen	7,3 %	6,4 %	6,6 %

For øvrig er sykefraværet for kvinner på 7% og for menn 3,8 %.

Utviklingsmuligheter

Vi har ikke registrert kjønnsforskjeller i utviklingsmuligheter i kommunen. Det er ulike utviklingstiltak i de forskjellige tjenesteområdene. Dette gjelder både på fag og ledelse og ikke minst at ansatte uten fagutdanning gis mulighet for dette.

Beskyttelse mot trakassering og diskriminering

Vi vedtok handlingsplan for mangfold i 2010 og har nå tatt inn en mangfoldserklæring i alle våre stillingsannonser. I tillegg skal søkere med nedsatt funksjonsevne eller med annen etnisk bakgrunn innkalles til intervju når de er kvalifisert for stillingen.

Vi er dessuten aktive i å tilby språkpraksisplasser og andre typer praksisplasser i ulike avdelinger i samarbeid med NAV.

Tverrfaglig utviklingsarbeid

Kontinuerlig utviklingsarbeid bidrar til å sette Gjesdal kommune bedre i stand til å møte fremtidens krevende utfordringer. Her vises et avgrenset utvalg av gjennomførte tiltak. I tillegg viser tjenesteområdene flere tiltak i områdets kapittel.

Smart Gjesdal

Smart Gjesdal er et veikart og en utviklingsstrategi som gjelder på tvers av hele kommunen. Det betyr å arbeide for miljømessig, økonomisk, sosial og demokratisk bærekraft og utvikle digitale, fremtidsrettede løsninger som bidrar til dette.

- Deltatt i Nordic Smart City OFU samarbeid (3-årig samarbeid mellom innovativ leverandørbedrift og offentlig virksomhet). Målet er å utvikle en Smart City-plattform som samler informasjon og åpne data fra ulike kilder.
- Lagt ut åpne data både hos Difi (Direktoratet for forvaltning og IKT) og i Smart City-plattformen.
- Gjennomført involveringsprosesser i konkrete prosjekter som for eksempel gjennom byggeprosjekt i Kodlidalen, samskappingsprosjekt rundt Borgerbuss, utforming av sentrum og utviklingsprosesser i ulike tjenester.
- Startet på utviklingen av Veveriet som en fremtidsrettet inkluderende og sosial møteplass i kommunen med smarte og gode løsninger for ansatte og innbyggere.
- Gjennomført medvirkningsverksted med lokalsamfunn, næringsliv, politikere og intern administrasjon om utarbeidelsen av kommuneplanen.
- Felles energiløsning i sentrum. Arbeidet dreier seg om å kvalitetssikre tekniske løsninger og rekruttere konkrete samarbeidspartnere.
- Promotering av el-sykler bl.a. med arrangementer i europeisk mobilitetsuke.
- Samarbeid med X2-lab har ført til to pilotprosjekter: digitale løsninger for barnehager og mobilitetsløsninger som kombinerer offentlig og privat transport.
- En stadig intern utvikling mot bedre og mer effektive digitale løsninger innenfor generell saksbehandling og oppgaveløsning.
- Påstartet arbeid med å tilrettelegge for økt el-bil bruk i fremtiden.
- Gjesdal kommune har presentert seg på Nordic Edge Expo med stand og presentasjon av Smart Gjesdal-plattformen.
- Etablert full dekning av chromebook for alle elever i Gjesdalskolen.

Arbeidslag

- Prosjekt arbeidslag har vært en del av den helhetlige satsingen på barn og unge i

Gjesdal kommune. Målet har vært å styrke det tverrfaglige samarbeidet slik at barn og unge får rask, riktig og helhetlig hjelp.

- Det ble opprettet tre arbeidslag som skulle prøve ut en modell for tverrfaglig samarbeid: 1. Barn med emosjonelle og sosiale vansker 2. Tidlig innsats og 3. Helhetlig arbeid med minoritetspråklige barn.
- Det er gjennomført 6 felles opplæringsdager med professor i psykologi Øyvind Kvello. Tema var barns utvikling.
- Det er gjennomført en midtveisevaluering og foretatt justeringer i prosjektet.
- Det er i samarbeid med Universitetet i Stavanger gjennomført kompetanseutvikling i tverrprofesjonell ledelse.
- Prosjektet har ført til viktige resultater, og det har vært gode drøftinger på alle nivå i organisasjonen. Den viktige læringen som dette prosjektet har bidratt til, er oppsummert i 6 viktige suksesskriterier som vi må ta med i alt tverrfaglig samarbeid framover. Det er utarbeidet en egen rapport fra prosjektet som ligger tilgjengelig på Væren (intranett).

Framtidsretta integrering og inkludering

Prosjektet Framtidsretta integrering og inkludering ble etablert i februar 2016 som et toårig prosjekt og skulle gi kraft til integreringsarbeidet i en krevende periode. Formålet var å jobbe systemrettet for at flyktninger i Gjesdal skal ha gode forutsetninger for å bli raskt selvstendige. Prosjektet ble avsluttet ved årsskiftet.

Arbeidet har hatt to hovedfokus: *tverrfaglig samarbeid* og *et bredt spekter av tiltak* mot integrering. Hensikten med dette var troen på at "når alle gjør litt, blir det mye".

Vi møtte krise med satsing

- Prosjektet har uten tvil gitt fokus og drahjelp til integreringsarbeidet. Integrering er ikke bare et ansvar for Flyktningetjenesten i NAV og Voksenopplæring, men et arbeid som alle avdelinger og tjenesteområder i Gjesdal skal ta del i.
- Konkret eksempel på satsing, samarbeidet med Læringsmiljøsentret om OTB studien (omsorg for traumatiserte barn) der barnehagene får tilbud om kompetanse på å traumer ved å delta i forskningsprosjekt. Dette tiltaket blir videreført etter prosjektperioden.

Tenkte tverrfaglig og bredt

- Verdistrømskartlegginger (VSM) for bedre flyt i mottak og oppfølging av flyktninger.
- Kurs i tverrkulturell forståelse

- Samarbeid med verger
- Økonomikurs for flyktninger og asylsøkere

Vi satte konkrete mål

- Eksempel på kvantitativt resultat:
Andelen flyktninger som leier eller eier egen bolig etter 3 år i kommunal bolig er 50% høyere i januar 2018 enn vår 2015. Status november 2017: Andel private leieforhold er gått fra 18% til 50% etter 3 års bosetning. Det viser seg at det er veldig nyttig å legge inn arbeid her.

Vi møtte frustrasjon og usikkerhet med kompetanseheving og hverdagslæring

- Nettverkssamlinger på tvers i kommunen, læring gjennom konkrete case.

Tett samarbeid asylmottak og frivillige

Lean

Lean i Gjesdal handler om å skape en forbedringskultur. Alle ansatte skal involveres, ansvarliggjøres, myndiggjøres og får opplæring i Lean innen 2020. Veldig mye bra forbedringsarbeid foregår i avdelingene som er i gang.

- 11 nye avdelinger mottok opplæring 2017.
- Det er gjennomført 2 stk nettverkssamlinger for Lean-avdelinger.
- Gjennomført samling i «Leanledelse» med Lauritz H Løvø.
- Arbeidet for å bruke Lean-tenkning i revidering av kommuneplan.
- Holdt innlegg på ulike konferanser.
- Private og offentlige virksomheter har besøkt Gjesdal for å lære om Lean.
- Lean-koordinatorgruppen har ansvar for å implementere og følge opp forbedringsarbeidet i Gjesdal kommune. For å sikre bedre oversikt og tverrfaglig koordinering ble denne gruppen endret. Lean-gruppa er slått sammen med gruppa for digitalisering, og utvidet med blant annet 2 hovedtillitsvalgte.
- Gruppa har utviklet og testet ut Telleapparatet. Igangsettes fra 01.01.2018. Telleapparatet vil i tillegg til Forbedrings-speilet være 2 viktige verktøy for å følge opp og veilede avdelingene i arbeidet med kontinuerlige forbedringer (å skape en forbedringskultur).

Fellestjenester

Hovedmål

- Service til innbyggerne gjennom å yte et bredt spekter av samordnede støttetjenester med god kvalitet.
- Service til tjenesteområdene gjennom å yte et bredt spekter av effektive og fremtidsrettede støttetjenester av god kvalitet.

Viktige vedtak/tiltak 2017

- Innføring av digital skjemadesigner gjør at innbyggere, næringsliv og ansatte kan fylle ut skjema digitalt og sende inn på en sikker måte. Der det er nødvendig kan også skjemaene signeres elektronisk.
- Deltakelse i Digiroland – et samarbeid om digitalisering på Nord-Jæren.
- Innføring av chat fra innbyggere inn til servicesenteret i åpningstiden. I tillegg har vi startet testing av chatbot for å se om dette er noe som kan bidra positivt for innbyggere.
- Etablering av Utviklingsgruppa som skal støtte opp om og være pådriver for utviklingsarbeid, og bidra til helhet og sammenheng.
- Forbedringsarbeid ved bruk av Lean sine metoder og verktøy er i bruk på flere områder
- Avtale om hospitering i Time kommune for juridisk rådgiver. Målet er advokatbevilling innen 30.6.19.

Resultater 2017

- Det var budsjettet med 300 000 i innsparinger under knyttet til digitalisering i 2017. SvarUt har redusert papirpost. Vi hadde 6015 utsendinger i 2017 mot 696 i 2016. I tillegg er det spart tid og utgifter til rekvisita.
- Flere digitale interne meldingsrutiner innført. Bedre kvalitet og forenkling samt mindre papir.
- Medarbeiderkartlegging 10-faktor er gjennomført med gode resultater å jobbe videre med.

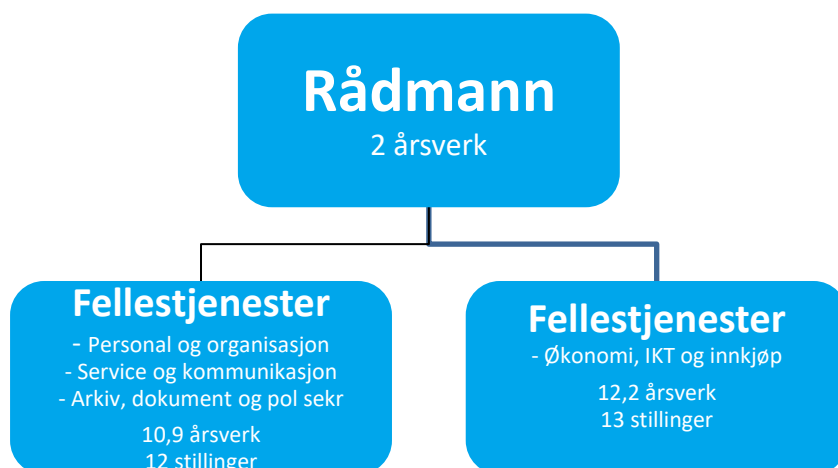
- Heltidskultur gir resultater og vi har nådd målet med 57 % av de ansatte som arbeider heltid.
- Avvikling av stortingsvalget 2017 og overgang til elektronisk manntall fungerte veldig bra.
- Siste kvartal i 2017 ble målsetting om 70 % e-faktura nådd.

Noter til tabeller

1. Antall utlån er stabilt, mens utlånt beløp har økt med i underkant av 10 mill de siste to årene.
2. Redusert papirpost ut av kommunen har bidratt til ca 65 000 lavere kostnader til porto pr år. I tillegg kommer redusert tidsbruk i servicesenteret. Totalt estimeres besparelsen til ca 250 000.
3. Andel e-faktura/avtalegiro fortsetter å øke noe, litt raskere enn de foregående årene.
4. Det er jobbet målrettet med å få flest mulig leverandører til å sende elektroniske fakturaer til kommune, og fra 2015 har andelen økt fra 53 % til 69 %. Antall leverandører holder seg relativt stabilt.
5. Fellestjenester hadde 51 000 i restmidler ved årets slutt. Midlene er avsatt på overskuddsfond, som totalt utgjorde i overkant av 1,1 mill pr.31.12.2017.
6. Målsetting i forhold til administrativ ressursbruk ble nådd, og i 2017 brukte vi 5 % mindre enn ref.gruppe til administrasjon.
7. Antall årsverk har økt på grunn av stillinger som er flyttet inn i fellestjenester som før hørte til i andre enheter. Måltallet er nådd.
8. Sykefraværet har godt ned og er under målsettingen for 2017. Det er langtidsfraværet som er betydelig redusert.

Årets gladnyhet!

Antall lærlinger har økt fra 12 i 2015 til 26 i 2017. Da ligger vi godt over måltallet som er 2 pr 1000 innbyggere.

Nøkkeltall

Innbyggere og brukere	Note	2014	2015	2016	2017
Antall videreutlån fra Husbanken	1	124	128	123	127
Antall nye videreutlån	1	8	16	7	7
Utlånt pr. 31.12 (tall i hele tusen)	1	49.861	51.549	56.574	60.813
Antall skatteyttere		9.304	9.582	9.745	
Antall med firmaskatt		470	465	496	
Antall skattytere med restskatt		3.049	3.142	3.117	
Antall skattytere med til gode		6.255	6.410	6.628	
Antall brev sendt med SVAR UT	2	-	-	696	6.015
Antall utsendte fakturaer	3	26.531	25.704	25.894	25.946
Andel e-faktura/avtalegiro	3	44,98 %	48,47 %	51,51 %	55,15 %
<i>Leverandører/fakturaer</i>					
Antall fakturaer	4	14.770	15.374	16.303	15.879
Antall e-faktura inngående	4	7.385	8.143	9.972	10.965
Andel e-faktura inngående	4	50 %	53 %	61,2 %	69,0 %
Andel kjøp e-handel	4	9,3 %	9,64 %	10,6 %	11,0 %
Antall leverandører	4	1.391	1.307	1.593	1.600
Antall leverandører med kjøp < 1000 kr	4	216	166	153	158

Økonomi	Note	2014	2015	2016	2017
Regnskapstall (hele tusen)					
Netto utgifter		28.347	29.131	31.361	32.138
Herav overført til neste år/brukt fra tidl.	5	365	33	390	51
Disponible midler på fond	5	650	683	1.073	1.124

Måltall

Område	Note	2015	2016	Mål 2017	2017
Økonomi					
Driftsutg. til adm, styring i % av ref gruppe	6	100 %	99 %	99 %	95 %
Medarbeidere					
Antall årsverk	7	20,1	22,2	23,1	23,1
Sykefravær	8	3,9 %	6,1 %	4 %	3,9 %

Ref.gruppe: Eigersund, Strand, Klepp, Time og Hå.

Opplæring

Hovedmål

Læringsutbyttet hos elevene skal bli større.

For å nå hovedmålet vil vi sette fokus på disse delmålene:

Delmål A: Elevene får gode grunnleggende ferdigheter.

Delmål B: Fremme samarbeid og dialog mellom foresatte, elever, politikere og ansatte og mellom barnehage, grunnskole og videregående skoler.

Delmål C: Elevene skal bli mer motiverte for læring.

Delmål D: De enkelte avdelingene skal være lærende organisasjoner.

Delmål E: Jobbe systematisk for å utvikle elevens sosiale kompetanse gjennom økt vektlegging av kvaliteten på læringsmiljøet.

Delmål F: Flest mulig elever får sin faglige og sosiale opplæring innen klassens fellesskap.

Viktige vedtak 2017

- Solås skole har ikke nok arealer. Kommunestyret vedtok utbygging. Planleggingen er i gang.
- Ny lærernorm blir en del av regjeringsforhandlingene og statsbudsjettet som vedtas høsten 2017. Lærernormen skal sikre maksimalt 21 elever i 5. til 7. klasse fra og med høsten 2018.
- Opplæringsloven kap 9a blir endret slik at alle skoler blir pålagt en streng aktivitetsplikt dersom elever eller foresatte melder om et dårlig læringsmiljø.
- For å øke kommunesektorens forståelse og kunnskap om ansvaret for barnehage, skole og oppvekst, har Gjesdal meldt seg på KS sitt program Absolutt.
- Gjesdal ungdomsskole, Dirdal skole og to barnehager deltar i et nasjonalt utviklingsprosjekt som skal fremme et godt læringsmiljø for barn og elever.
- Nytt og forbedret ordensreglement for Gjesdalskolen vedtas politisk.
- støtte opp om profesjonsutvikling og medskapning ved alle våre skoler.
- Tjenesteområdet har god økonomistyring.
- Vi opplever en økning av elever som har dårlig psykisk helse. For å lære elevene livsmestring gjennom å mestre dagliglivets utfordringer brukes det forebyggende programmet, Zippys venner på 1.- 4.klasse. Det er og utviklet gode planer for å fremme god psykisk helse for resten av skoleløpet.
- Flere elever har behov for spesialundervisning. Økningen er på over 35 %.
- Rogaland revisjon har gjennomført en forvaltningsrevisjon innen spesialundervisning. Anbefalingene følges aktivt opp.
- Det har vært vanskelig å rekruttere lærere gjennom skoleåret. Sett i lys av at det er sammenheng mellom læringsutbytte og lærernes kompetanse, er dette bekymringsfullt. Det er færre studenter som velger å utdanne seg for 1.-7. trinn noe som kan svekke kvaliteten på de laveste trinnene med tanke på begynneropplæringen og tidlig innsats.
- Kulturskolen klarer gang på gang å få til fantastiske samproduksjoner på tvers av alle fagdisipliner. Dette året ble samproduksjonen Bella Notte gjennomført med stor profesjonalitet.

Resultater 2017

- Allerede i januar 2017 hadde vi sikret at hver elev i Gjesdal skolen har sin digitale enhet. Elever og lærere har på en effektiv måte tatt i bruk Chromebook. Gjennom målrettede delsamlinger har de ansatte lært av hverandre om bruk av IKT i undervisningen. Dette har vært en svært effektiv måte å drive kompetanseheving. 30 ansatte deltok i høst på en internasjonal Googlesamling der fokuset var bruk av IKT i undervisningen.
- 8 lærere deltar i det statlige videreutdanningsprogrammet for å øke sin kompetanse innen relevante fag og for å tilfredstille de nye kompetansekravene for lærere.
- 4 skoleledere har fullført rektorskolen.
- Nasjonale prøver viser resultater godt over landsgjennomsnittet i regning og lesing.
- Jærskulen gjennomførte i samarbeid med dosent Knut Roald en prosess som skulle

Noter til tabeller

1. Lærertettheten på barnetrinnet er blitt dårligere tross statlige øremerkede midler til tidlig innsats. Budsjettrammen er totalt sett for stramme til at virkningen av tidlig innsatsmidlene kommer til sin rett. På ungdomstrinnet skyldes bedringen en midlertidig økning av ansatte på grunn av noen få elevers omfattende behov for spesialundervisning. Dette gjelder særlig

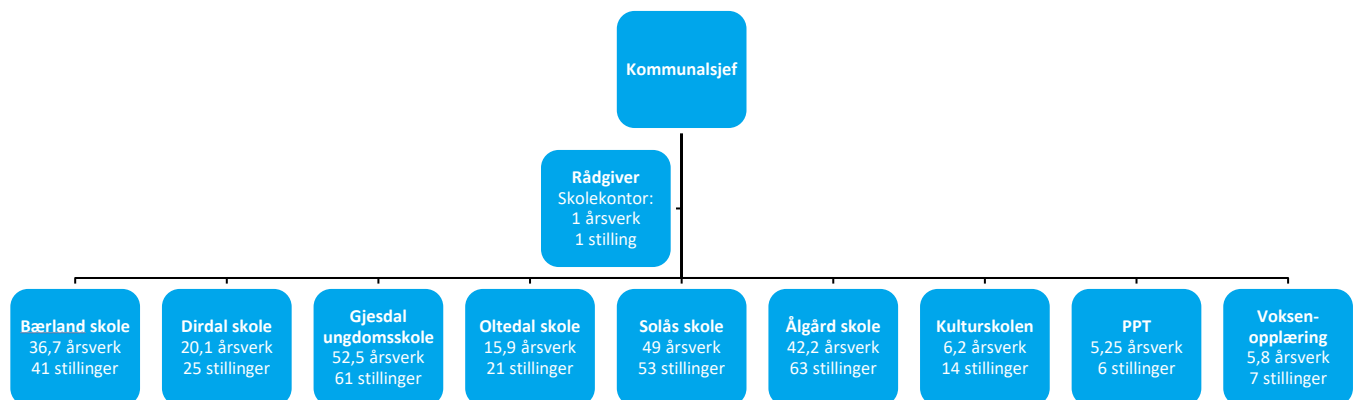
- noen få elever fra andre kommuner som vi får eksterne tilskudd til.
2. Det er en relativ sterk økning i elever som får vedtak om spesialundervisning. Det gjør at vi får betydelig færre lærerressurser som kan brukes til elever som har behov for noe tilpasninger og periodisk hjelp i skolehverdagen.
 3. Redusert arbeidsinnvandring og færre flykninger til Gjesdal, gjør at vi har færre elever med behov for særskilt norsk.
 4. Selv om vi har et stykke igjen til vi når det nasjonale målet om 30% av grunnskole-elevene våre i kulturskolen, er det gledelig å se at andelen likevel vokser noe hvert år.
 5. Gjesdal fortsetter utviklingen med å bruke mindre ressurser på grunnskole holdt opp i mot referansekommunene. Forskjellene er nå betydelige og utgjør hele 6 848 kr pr elev.
 6. Andelen av elevene i 1.- 4.klasse som benytter SFO er fallende. Det er å håpe at dette ikke medfører at flere av de yngste elevene må klare seg selv uten et godt omsorg og tilsynstilbud på ettermiddagstid.

Årets gladnyhet!

Gjesdal kulturskole nominerer hvert år kandidater til Drømmestipendyet innen kunsthøgskolen. Stipendordningen er et samarbeidsprosjekt mellom Norsk kulturskoleråd og Norsk Tipping. Siden oppstarten i 2004 har Gjesdal fått tildelt hele 12 stipender. I 2017 fikk både Marianne Høgemark Jacobsen, i kategorien teater, og Cameron Daravi, i kategorien visuell kunst, tildelt stipend. Stipendyet bidrar til at talenter kan få verdifull inspirasjon på veien mot å oppfylle sine drømmer.

En gladsak er også at kulturskolen nå ser ut til å få egnede og sentrumsnære lokaler i Veveriet.

Organisering

Nøkkeltall

Innbyggere og brukere	Note	2014	2015	2016	2017
Målgruppe for tjenestene					
Antall grunnskoleelever i Gjesdal kommune		1.637	1.656	1.714	1.707
Lærertetthet i Gjesdal 1. – 7.kl pr oktober Gj.sn. ref. kommuner	1	12,1 13,1	12,8 13,1	13,3 12,8	14,0 12,8
Lærertetthet i Gjesdal 8. – 10.kl pr. oktober Gj.sn. ref. kommuner	1	16,5 13,8	15,6 13,7	15,6 13,3	13,6 13,8
Elever som får enkeltvedtak i forhold til spesialundervisning oktober	2	78	73	76	106
Elever med særskilt norskopplæring (frem.språk)	3	39	47	63	34
Voksenopplæring: Elevtall		79	81	144	86
Kulturskolen: Elevtall	4	270	265	303	308

Økonomi	Note	2014	2015	2016	2017
Brutto driftsutgifter til grunnskoleundervisning per elev I referansegruppe	5	85.777 87.338	85.509 89.332	85.762 92.215	87.844 94.684
Brutto driftsutgifter til grunnskoleundervisning per elev, i % av ref.gr.	5	98,2 %	95,7 %	93,0 %	92,8%
Driftsutgifter til undervisningsmateriell pr. elev, i % av ref.gr.		81,3 %	68,7 %	59,8 %	63,6%
Regnskapstall (hele tusen)					
Netto utgifter (inkl fondsavsetning)		140.109	143.206	147.385	148.518
Overført til neste år			1.523	1.782	
Merforbruk/underskudd i forhold til budsjettramme		291			249
Disponible midler på fond		7.487	9.010	8.783	10.543

Måltall

	Note	2015	2016	Mål 2017	2017
Dekningsgrad SFO	6	54,7 %	53,4 %		47,4%
Dekningsgrad kulturskolen i % av grunnskoleelever	4	16,0 %	17,7%		18,0%
Gj.sn % elever i 2.kl som ligger på eller under kritisk grense i regning		9,4 %	19,6%	10%	15,4%
Gj.sn % elever i 5.kl som ligger på laveste nivå på de nasjonale prøvene i lesing		24,1 %	24%	19%	17,1%
Grunnskolepoeng 10.kl (Gjennomsnitt av avsluttende karakterer som føres på vitnemålet ganget med 10.)	7	41,0	42,0	40,1	41.9
Antall årsverk (PPT, skoler, kulturskole, voksenopplæring)		222	231		232,4
Sykefravær		6,0 %	5,2%	5%	4,6%
Dekningsgrad SFO	6	54,7 %	53,4 %		47,4%

Ref.gr. er Hå, Time, Klepp, Strand og Eigersund.

Helse og velferd

Hovedmål

Tjenesteområdet skal bidra til bærekraftig utvikling av samfunnet, og gi og videreutvikle tjenester som fremmer livskvalitet og mestring.

Sammenheng:

Livskvalitet skapes gjennom god helse.

«God helse har den som har evne og kapasitet til å mestre og tilpasse seg livets unngåelige vanskeligheter og hverdagens krav» (Peter F. Hjort, definisjon God helse)

Mestring er avgjørende for god helse – Mestring av hverdagen er for de fleste sentralt for at de skal oppleve Livskvalitet. Hva som er Viktig for å mestre hverdagen er ulikt.

Viktige vedtak 2017

- Bygging av 4 nye omsorgsboliger Bærlund.
- Lokal forskrift for tildeling av langtidsopphold i institusjon eller tilsvarende bolig.
- Oppfølging av tilsyn av tjenester til mennesker med utviklingshemming – for forbedret kvalitet og oppfølging.
- Handlingsplan mot vold i nære relasjoner barn og unge.
- Evaluering og oppfølging endring i drift Solås.
- Ruspolitisk handlingsplan – Gjesdal kommune ble en AV-OG-TIL-KOMMUNE desember 2017.
- Reduksjon bosetting av flyktninger fra 2018.
- tett samarbeid internt i kommunen og med samarbeidskommunene.
- ✓ Treningsgrupper i tilknytning til hverdagsrehabilitering – forebygging ensomhet.
- ✓ Økt bemanning jordmortjeneste og skolehelsetjeneste.
- ✓ Økt innsats for forebygging av vold og overgrep barn og unge, gjennom implementering handlingsplan mot vold og overgrep.
- ✓ Utvida kapasitet dagsenter for demente.
- Kontinuerlig kvalitetsforbedring av tjenestene og økt kapasitet i tjenestene.
- ✓ 4 nye avdelinger gjennomført forbedringsskolen Lean.
- ✓ Innført forbedringstavler i alle avdelinger.
- ✓ Oppfølging av tilsyn Miljøtjeneste, styrking ledelse, høgskolekompetanse og kompetansebygging i avdeling.
- ✓ Omlegging av drift barn- og avlastning, redusert situasjoner utagerende adferd og behov bruk av tvang.
- ✓ Styrking av bemanning Solås
- ✓ Ferdigstillelse omsorgsboliger ÅBOAS
- ✓ Frigjort tid til økt kapasitet arbeidsretta oppfølging med reduksjon stønader
- ✓ Prosjekt for å avklare langtidsmottakere av sosialhjelp startet opp med foreløpig gode resultater

Resultater 2017

- Implementering av tilnærming «Hva er viktig for deg».
- ✓ Hva er viktig for deg - dagen markering.
- ✓ Erfaringskonsulenter ansatt psykisk helse og rusvern.
- Aktivitet og hverdagsmestring
- ✓ Antall rusavhengige i behandling øker, noe som sannsynligvis kan tilskrives en målrettet innsats på å motivere til behandling, og et større fokus på recovery/bedringsprosesser.
- ✓ Små har økt både antall deltakere og antall kurs og gruppetilbud.
- ✓ Hverdagsrehabilitering implementert og gode resultat.
- ✓ Oppstart tilbud demensvenn.
- ✓ Økt samarbeid med frivillige - sykkeltilbud eksempel på tilvekst.
- Tidlig innsats - forebygging
- ✓ Helsestasjonen har blitt godkjent som Ammekyndig helsestasjon og kartlegginger før og etter viser en stor økning andel mødre som ammer sine barn i Gjesdal kommune.
- ✓ Frisklivssentralen har en stabil pågang av nye henvisninger, og gir et variert helsefremmende tilbud til deltakerne, både i egen sentral og ved hjelp av et
- Helhet og tverrfaglig samhandling
- ✓ Læringsnettverk gode pasientforløp
- ✓ Familiesenter etablert – for bedre samordning oppfølgingstjenester barn og familie.
- ✓ Arbeidslag Flyktninger gode resultater i forhold til tverrfaglig samhandling.
- Digitalisering og velferdsteknologi
- ✓ Vellykka implementering jobb og informasjonssenter NAV tilpassa ny digital virkelighet.
- ✓ Bosys- system for flyt i det operative boligsosiale arbeidet utviklet og innført.

- ✓ Deltar i interkommunalt prosjekt for implementering av velferdsteknologi.
- ✓ Kompetanseheving medarbeidere – Velferdsteknologiens ABC.
- ✓ Kurs for eldre gjennom frivillighetssentralen.
- ✓ Ny digitalløsning legeprogram sykehjem for bedre kvalitet og flyt i arbeidet.
- Ledelse- og medarbeiderutvikling
 - ✓ Vi ligger foran måltall både på andel heltid, og gjennomsnitt stillingsstørrelse.
 - ✓ 3 fullført helsefagarbeider utdanning, 9 er under utdanning.
 - ✓ 2 fullført fagskoleutdanning i ernæring.
 - ✓ Gjennom Lean – utvikle ledere og medarbeidere til å bli bedre på team ledelse og teamarbeid.

Noter til tabeller

1. Venteliste Bofelleskap ÅBOAS ligger under punktet venteliste langtidsopphold Solås og bofelleskap.
2. Reduksjon i antall vedtakstimer skyldes i hovedsak reduksjon i vedtak hos ressurskrevende tjenester.
3. Vi har i 2017 hatt en dårlig utnyttelsesgrad av tilgjengelige senger på Solås. Dette er i hovedsak knyttet til utfordringer rundt bemanningsstyring og tilgang kompetanse.
4. Vi har høy utnyttelse på Ø-hjelpstilbudet skyldes økt fokus på bruk av tilbudet, men og noe sammenheng utfordringene i punkt 3.
5. Sammenheng punkt 3.
6. 01.07.17 ny lokal forskrift for tildeling av langtidsopphold i institusjon eller tilsvarende bolig trådte i kraft. Gjelder i Gjesdal tildeling av langtidsplasser Solås og bolig i bofelleskap for demente på ÅBOAS. Venteliste bofelleskap, samt

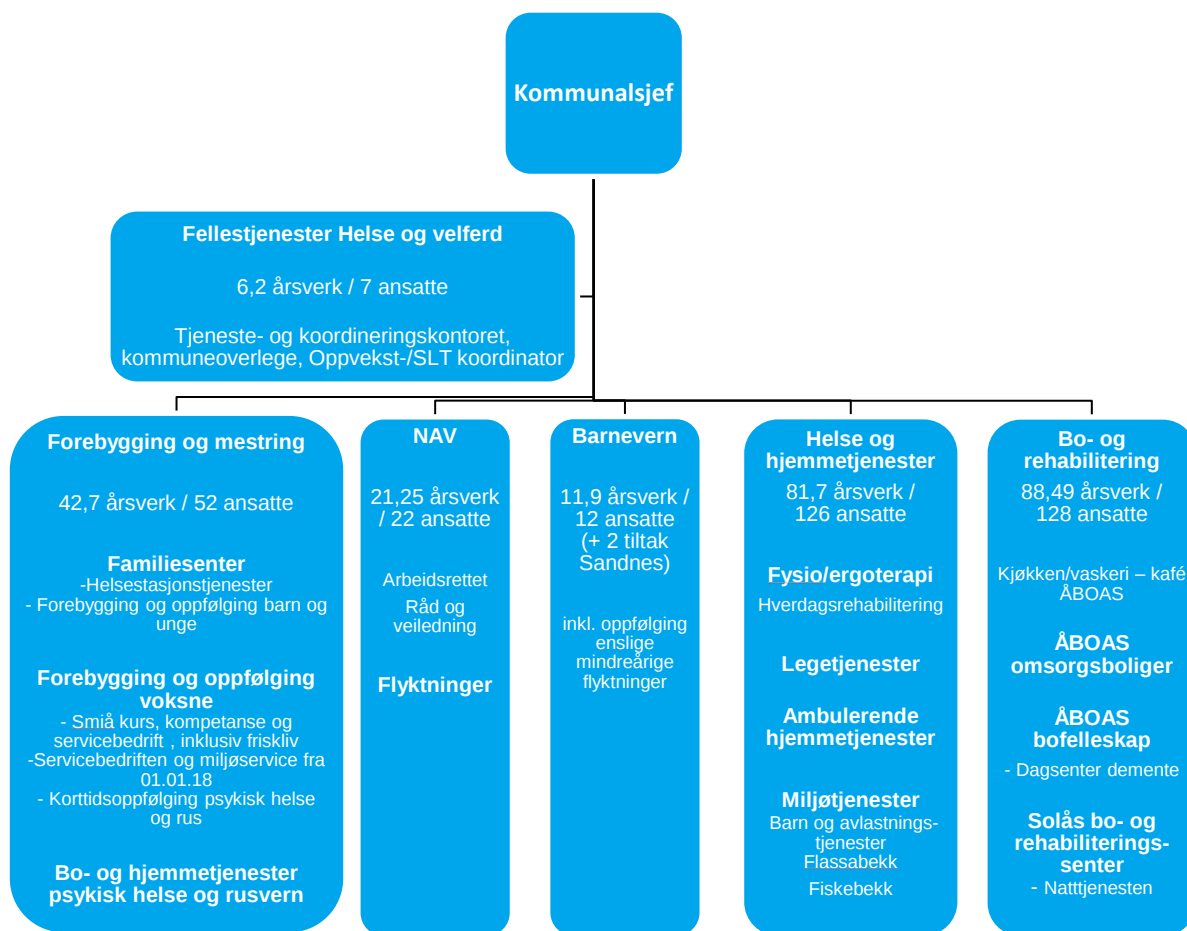
- omsorgsboliger ved ÅBOAS påvirker gjennomstrømning på korttidsplasser Solås, da flere får tilbud der i påvente av heldøgns bolig.
7. Det er en økning i tjenestebehov per bruker i hjemmetjenestene, det er en forventet og ønsket utvikling.
 8. Som rapportert i tertialrapportene har det også i 2017 vært en stor kostnadsøkning i Helse og velferd som er knyttet til volumvekst. I tillegg har det i 2017 vært kostnader knyttet til krevende driftssituasjon på Solås, jf. egne politiske saker i 2017.
 9. Andelen som har sosialhjelp som hovedinntekt har gått ned med 15% 2016 til 2017. Dette gir en sterk reduksjon i utgiftene til sosialhjelp. Dette skyldes prosjektet der vi har jobbet målretta med det oppfølging av brukere som har gått lenge på sosialhjelp
 10. Vi skal fortsatt ha stort fokus på denne målgruppen, vi vurderer at det fortsatt er et for høyt antall unge som kommer inn i systemet. Tallene viser ikke hvor fort vi får de ut av systemet.
 11. Dette tallet angir barn som har hjelpetiltak. Av disse er det 13 som er plassert utenfor hjemmet uten at omsorgen er overtatt.
 12. Hjemmebesøk fra helsesøster. Krav i dag er 7-10 dager etter hjemkomst fra SUS, krav fremover 7-10 dager etter fødsel.
 13. Se punkt 6 når venteliste langtid, medfører det redusert gjennomstrømning på korttidsplasser.
 14. Nærvær – det er stor variasjon mellom enhetene – Helse og velferd vil i 2018 ha et økt fokus på arbeid med nærvær og arbeidsmiljø.

Årets gladsnyhet!

Økt satsing barn og unge – Familiesenter etabler, helsestasjonstjenestene styrket.

Samskaping og medvirkning – 2. erfaringskonsulenter ansatt i Mestringssenteret.

Organisering

Nøkkeltall

Område	Note	2014	2015	2016	2017
Innbyggere og brukere					
Konsultasjoner legetjeneste		25.873*	31.370	34.000	40.188
Legedekning i Gjesdal i % av ref.gr.		81 %	90 %	73%	64,3 %
Antall nyfødte		165	213	176	178
Nye meldinger til barneverntjenesten		167	163	196	163
Andel barn med barnevernstiltak i % av ref.gr. i fht innbygg. 0-17 år		93 %	80 %	78%	88,5 %
Antall mottakere øk. sosialhjelp (mnd. snitt)		129	143	169	168
Gjennomsnittlig brutto utbetaling pr. klient		9.686	10209	10710	10612
Andel innbygg. 20-66 år, mottar sosialhjelp i % av ref.gr.		116 %	124 %	126 %	123%
Venteliste kommunale boliger for vanskeligstilte		16	5	3	2
Antall bosatte flyktninger voksne/antall bosatte EM/familiejenforente		17/6	33/5	37/7/17	19/4/27
Venteliste omsorgsboliger	1			9	5
Ant. t./uke med psyk. helsehjelp/antall brukere	2	420/86	418/117	630/133	451/145
Brukerundersøkelser utført 2015 ny vår 2018.				Ikke utført	Ikke utført

Sykehjem og hjemmetjeneste					
Legetimer pr.uke pr. beboer i sykehjem, i % av ref.gr.		87,3 %	100,7%	101,4 %	180,3 %
Fysioterapitimer pr. beboer i sykehjem, i % av ref. gr.		126,8 %	117,3%	114,0%	101,2 %
Andel plasser i institusjon og heldøgns bemannet bolig i % av ref. 80 år +		107,8 %	113,8 %	111,1 %	107,1 %
Utnyttelse av sykehjemssenger	3	97 %	97%	94,4%	81,2 %
Utnyttelse av Ø-hjelpstilbudet	4	39,7%	52%	43,3%	91 %
Betaling utskrivningsklare pasienter antall døgn	5				308
Vedtak om sykehjemsplass/avslag før 01.07.17	6	132	143	208/4	71/1
Vedtak innvilget korttidsopphold/avslag korttidsopphold fra 01.07.17	6				50/1
Vedtak innvilget langtidsopphold/avslag etter lokal forskrift fra 01.07.17	6				3/0
Venteliste langtidsopphold Solås/Venteliste langtidsopphold bofelleskap ÅBOAS	6				0/3
Andel plasser i skjermet enhet for aldersdemente		23	23	23	23
Brukere pr. 31.12 Hjemmesykepleie		111	119	125	119
Brukere pr. 31.12 Praktisk bistand		93	104	57	64
Brukere pr.31.12 Hj.syk. og praktisk bistand		253	277	182	183
Ant. tildelte timer hj.sykepleie(amb.hj.tj) 31.12	7	315	312	435	471
Ant. tildelte timer praktisk bistand (amb.hj.tj.) 31.12		48	57	49	63
Barn og avlastningstjenester					
Antall barn/timer (pr uke) med støttetiltak utenfor institusjonen			40/520	34/502	33/467
Antall mottakere/timer tildelt omsorgslønn pr uke			11/120	15/118	13/93
Antall barn som får botilbud/avlastning i institusjon /timer pr uke			11/240	8/259	11/304

Økonomi og prioriteringer	Note	2014	2015	2016	2017
Netto utgifter (i hele 1.000 kr.)	8	176.488	176.975	197.865	218.818
Mindre forbruk/merbruk (-)		1.826	1.976	- 6.870	928
Disponible midler på fond		0	3.793	1.967	2.895
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, kommunehelsetjenesten i % av ref. gr.		83 %	77 %	72,4 %	72,3 %
Netto utg. til barnevern pr. innb. 0-17 i % av ref.gr.		81 %	70%	81 %	95,5 %
Netto utgift til helsest./skolehelse pr. innb. 0-20 i % av ref. gruppe		93 %	73%	78%	67,6 %
Netto utgift til pers. m. rusprobl. pr. innb. 18-66 i % av ref.gruppe		184 %	68 %	125,3%	70,4 %
Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 80 år og over i % av reg. gr.		135 %	114%	121,1%	127,8 %
Netto driftsutgifter pleie og omsorg ift. totale utgifter hele kommunen, i % av ref. gr.		72 %	72%	76,8%	86,2 %
Netto driftsutg. pleie og oms. pr innb. 80 år+		477.719	478.276	523.460	576.770
Korrigerte brutto driftsutgifter pr institusjonsplass		1.306.944	1.459.694	1.468.417	1.727.871

Medarbeidere	Note	2014	2015	2016	2017
Antall stillinger		314	317	370	347
Antall årsverk		194	202	238	252

Måltall

Område	Note	2015	2016	Mål 2017	2017
Innbyggere og brukere					
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde	9	64,3%	66,9%	<50%	51,9%
Andel unge (18-24 år) som har mottatt økonomisk sosialhjelp	10	7,8%	8,1%	<8%	8,7%
Antall barn med hjelpetiltak/plassert utenfor hjemmet	11		79/11	75/3	80/13
Antall barn under omsorg			16	15	16
Andel hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst i %	12	53 %	84 %	90 %	82%
Andel barn som har fullført helseundersøkelse ved 2 års alder i %			89%	85 %	100%
Andel barn som har fullført helseundersøkelse ved utgang av 1.skoletrinn i %		90 %	86 %		Kan ikke måles i 2017, da denne konsultasjonen er flyttet fra før skolestart til 1. klasse
Andel skolehelsesøsterstilling brukt på antall skoleelever			1,2/1625	1,3/1625	2,2/1703
Antall 1.g konsultasjoner hos jordmor nyfødte/antall fødsler			125/176	110/220	104/178
Antall barn/timer (pr uke) med støttetiltak utenfor institusjonen			34/502	33/431	22/85,5
Antall mottakere/timer tildelt omsorgslønn pr uke			15/118	12/132	13/93
Antall barn som får botilbud/avlastning i institusjon /timer pr uke			8/260	10/399	11/304
Antall deltagere Hverdagsrehabilitering		0	13	10	50
Antall plasser VTA			12	12	12
Antall brukere med kommunalt dagtilbud			13	14	15
Antall frisklivshenvisninger			81	100	84
Antall kurs/grupper psyk helse			16	8	10
Rus: antall brukere med tjenester mellom 18 og 24 år			8	10	12
Andel korttidsplasser/ langtidsplasser	13	48,5/48,5	48,3/46	60/40	40/60
Medarbeidere					
Gjennomsnittlig stillingsstørrelse		63,7 %	64,33 %	70 % innen 2018	72,52 %
Andel Heltid		26,74 %	29,73 %	35 % innen 2018	40,05 %
Nærvær/sykefravær	14	92,9/7,1 %	92,6/7,4 %	94,0/6,0 %	92,5/7,5 %

Ref.gr. er Hå, Time, Klepp, Strand og Eigersund

Kultur og samfunn

Hovedmål

God samfunnsutvikling for mennesker og miljø. Dette innebærer

- Helhetlig samfunns- og arealplanlegging
- Tekniske tjenester av god kvalitet
- God drift og vedlikehold av anlegg og bygg til lavest mulig kostnad over tid
- Investeringer overlevert til rett tid og innenfor budsjettammer
- Et godt og variert kultur- og fritidstilbud
- Saksbehandling som imøtekommer den enkeltes ønsker og behov innenfor gjeldende rammer

Viktige vedtak 2017

- Romprogram og skisser for romløsninger for rehabilitering av Veveriet ble vedtatt i juni.
- Planprogram for kommuneplanen ble vedtatt i september.
- Kongsgata 21 ble kjøpt av kommunen for bruk til brannstasjon og relokalisering av kommunens tekniske driftsavdeling.
- Torg- og kanalpark i Ålgård sentrum ble igangsatt våren 2017.
- Utsmykkingsutvalget valgte «Ålgård teppe» av kunstnerparet Løvaas og Vagle som den første utsmykningen i sentrum. Arbeidet ble startet opp høsten 2017.
- 4 kommunale robustboliger ved ÅBOAS ble igangsatt våren 2017.

Resultater 2017

- Startet opp arbeid med kartlegging og verdsetting av friluftsområder i kommunen. Dette er et ledd i en nasjonal satsing og arbeidet ble startet opp etter oppfordring fra Rogaland fylkeskommune.
- Kartleggingen skal legges til grunn for vurdering av friluftslivsinteresser i senere arealplanlegging. Tilgang på friluftslivsområder av høy kvalitet er viktig for å utvikle gode bo- og nærmiljø, og for næringsutvikling.
- Engangstilskudd til kommunalt vedlikehold:
Det er utført 19 forskjellige tiltak i 2017 til en verdi av 7,3 millioner kroner. De fleste av tiltakene er utført på veier og kommunale bygg.
- Flytting av Teknisk Drift til Kongsgata er et omfattende og krevende arbeid, alt utstyr skal Lean'es før det flyttes til

Kongsgata. Flyttingen startet 1 des. og gjennomføres i samarbeid med personell fra Miljøservice, og flyttingen ventes ferdig Mai 2018.

- Den landsomfattende leseaksjonen for barn fra 1. til 6. klasse ble en suksess i Gjesdal. Vi hadde den høyeste deltakerprosenten i Rogaland etter Utsira. 58 % av barna i den aktuelle aldersgruppa registrerte sin deltakelse på nett. Den prosentvise deltakelsen for Rogaland var 26 %.
- Ungdommer deltok i utforming og planlegging av det nye aktivitetsanlegget i sentrum.
- Byggingen av aktivitetsanlegget Svevende benker ble startet opp.
- Rockefeller ga ut ny CD som ble lansert i desember.
- Blink-festivalen ble en kjempesuksess. Rekordmange publikummere fikk med seg konserten med Postgirobygget.
- Ny 8-avdelings barnehage ved Øygardsvatnet ble ferdigstilt og tatt i bruk april 2017.
- 8 kommunale utleieboliger i Ånundskaret ble ferdigstilt april 2017.

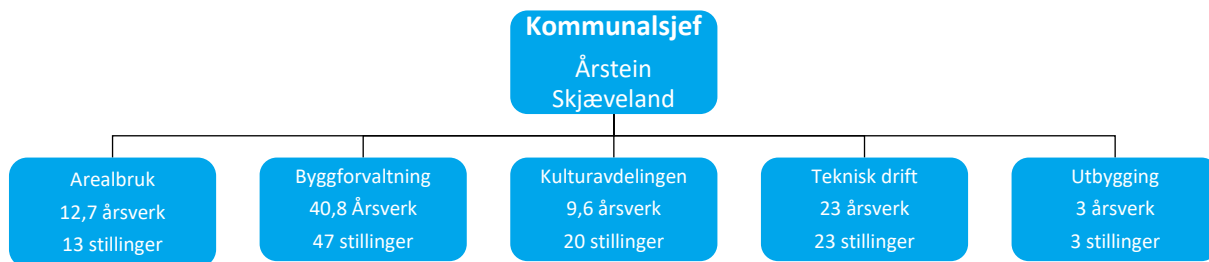
Noter til tabeller

1. Redusert antall km på gang- og sykkelveier tilskrives tidligere inkludering av FV.
2. Økt bemanningen på landbruk med 0,5 årsverk fra 01.01.17. Fra 01.10 ble en saksbehandlerstilling på arealbruk gjort om til juriststilling i fellestjenestene, dvs. er nå 12 stillinger.
3. Har prioritert nydyrkingssaker.

Årets gladnyhet!

Frivilligsentralen sine transportsykler har blitt en kjempesuksess. Kjell Martin Ravndal syklet hele 300 mil i 2017. Med seg på tur har han innbyggere som ikke lenger klarer å sykle selv og som ikke kommer seg så mye ut i frisk luft. For dette fikk han – velfortjent – frivilligprisen!

Organisering

Nøkkeltall

Område	Note	2014	2015	2016	2017
Innbyggere og brukere					
Km kommunale veier		96	97	97	96
Km gang- og sykkelveier	1	29	29	29	15
Andel av befolkningen tilknyttet kommunal vannforsyning (prosent)		91	91	91	91
Andel av befolkningen som har installert vannmåler (prosent)		32	34	34	33
Andel av befolkningen tilknyttet kommunal avløpstjeneste (prosent)		90	90	90	90
Saksbehandlingstid oppmålingssaker (fradeling av tomt)		44	60	60	51
Arealer kommunale bygg (m²)		68.315	70.311	70.467	72.552
Kommunale regulerings-/bebyggelsesplaner		0	3	0	1
Private planer		9	5	0	3
Søknad om dispensasjon fra kommuneplanen fra LNF (mottatt)		13	6	16	15
Klagesaker etter Pbl.		8	8	9	11
Boliger tatt i bruk		158	134	67	95
Antall plasserte bygg		37	38	49	56
Antall meglerpakker solgt, Infoland		294	259	197	215
Antall søkere om produksjonstilskudd (vinter/sommer)		172/166	161/151	153/151	150/150
Konsesjonssaker (erverv av fast eiendom)		7	6	8	5
Antall kulturarr. (gratis/med billettsalg)		18/6	30/2	40/24	58/7
Antall lag som har søkt kulturmidler		79	75	69	64
Antall frivillige/faste tilbud Frivilligsentralen		201/26	224/27	224/24	274/26
Bibliotek: Utlån		54.523	56.986	56.466	56.325
Bibliotek: Besøk		51.590	53.820	50.710	55.180

Økonomi	Note	2014	2015	2016	2017
Netto driftsutgifter		51.002	58.368	59.599	64.329
Overført til neste år/merforbruk (-)		-918	109	427	-989
Disponibelt på fond		6 281	6 659	7 003	6 014
Samlede VAR-gebyrer målt i prosent av referansekommunene		96,5	94,9	97,3	98,7

Medarbeidere	Note	2014	2015	2016	2017
Årsverk	2	82,1	82,1	86,7	89,1
Sykefravær (prosent)		7,3	8,5	6,2	8,5
Antall ansatte på videreutdanning og kompetanseheving		1	4	0	
Gjennomsnittlig stillingsstørrelse		92,7	90,8	89,4	

Måltall

Område	Note	2015	2016	Mål 2017	2017
Innbyggere og brukere					
Saksbehandlingstid oppmålingssaker (fradeling av tomt)		60	60	60	51
Saksbehandlingstid byggesaker -søknad om tiltak uten ansvarsrett		20	15	21	12
Saksbehandlingstid byggesaker -søknad om rammetillatelse		83	8	40	47
Saksbehandlingstid søknad om godkjenning av plan for nydyrking (høringstid inkludert)	3	124	141	120	71
Saksbehandlingstid søknad om bygging av landbruksvei (høringstid inkludert)		101	81	80	99
Økonomi					
Samlede VAR-gebyrer målt i prosent av referansekommunene		94,9	97,3	100	98,7
Årsgebyr for vannforsyning i Gjesdal		2.023	2.225	2.281	2.281
Årsgebyr for avløpstjenesten i Gjesdal		2.089	2.195	2.303	2.303
Årsgebyr for renovasjonstjenesten i Gjesdal		2.720	2.610	2.350	2.350
Medarbeidere					
Sykefravær (prosent)		8,5	5,9	7,0	8,5

Ref.gr. er Hå, Time, Klepp, Strand og Eigersund.

Barnehage

Hovedmål

1. Sikre alle barn et barnehagetilbud av høy kvalitet
2. Regulere antall barnehageplasser i tråd med behovet

Delmål

- 1.1. Lederteamet i den enkelte barnehage har en felles forståelse og et felles ansvar for gjennomføring av barnehagens målsettinger
- 1.2. Barnehagen vurderer systematisk og endrer egen virksomhet ut fra ny forskning, nye føringer, barn og foresattes tilfredshet med tilbudet og evaluering av praksis
- 1.3. Den enkelte barnehage samarbeider med de andre aktørene i kommunen om å gi barn en god oppvekst
- 1.4. Foresatte og ansatte jobber sammen om barnas hverdag. Foresatte får støtte i foreldrerollen
- 2.1. Andel barnehageplasser tilpasses behovet i tråd med barnehage- og skolebruksplanen

Strategier

- Lede den enkelte barnehage i tråd med utarbeidet strategiplan
- Sikre ledelseskompetanse hos styrere og pedagogiske ledere
- Rekruttere og beholde barnehagelærere
- Øke andel fagarbeidere
- Øke kompetansen hos alle ansatte i tråd med utarbeidet kompetansestrategi
- Bevisstgjøre hver enkelt ansatt i forhold til barnehagens mandat og egen rolle
- Bruke ulike verktøy for å sikre kontinuerlig forbedring og endring
- Øke den tverrprofesjonelle ferdigheten hos alle ansatte
- Sikre god dialog og relasjon med barna og deres foreldre / foresatte

Viktige vedtak 2017

- Ny Rammeplan implementeres i den enkelte barnehage.
- Andel barnehagelærere økes fra 35 – 44 %.
- Det er vedtatt en statlig kompetanseplan for barnehagene som er i tråd med revidert strategi for kompetanse og rekruttering 2018 – 2022.
- Sak på høring: Bemanningsnormen endres fra 1-3,5 til 1-3 i alle barnehagene for barn fra 0-3 år. Denne saken skal behandles politisk i 2018.
- Alle avdelinger i eksisterende kommunale barnehager fylles opp slik at tjenesteområdet kan drives mest mulig kostnadseffektivt.
- Solås barnehage legges ikke ned fra august 2018.
- Dirdal barnehage vil bli overflødig i planperioden og fases helt ut fra august 2019.
- Nesjane barnehage blir ikke lagt administrativt under Øygardsvatnet barnehage fra august 2018.
- Det vurderes å opprette et nytt tjenesteområde for barn og unge (slå sammen tjenestområdene barnehage /

opplæring og deler av helse og velferd) fra 2019.

Resultater 2017

- **Barnehagedekning:** Retten til barnehageplass ble utvidet til å gjelde barn som ble ett år innen november 2017. Til tross for utvidet rett til barnehageplass, ble antall barn med barnehageplass redusert fra 882 barn til 839 barn. Dette utgjør en reduksjon på 43 barn. Alle barn med rett til barnehageplass fikk tilbud i 2017.
- **Øygardsvatnet barnehage** stod ferdig utbygd i april 2017 og Bærland og Husafjell barnehager ble flyttet inn i nye lokaler. I tillegg ble en midlertidig avdeling i Kyrkjeveien flyttet til Øygardsvatnet.
- **«Velkomstavdelingen» for asylsøkerne i Flassabekken barnehage** ble avviklet i august 2017. Dette skyldes at Sana asylmottak ble lagt ned. Barnehagen vil fortsatt ha mottak av flyktninger når disse er nye i kommunen. Når barna behersker språket, vil de flyttes til andre avdelinger eller til andre barnehager. Avgjørelsen

for en event. flytting blir tatt i samarbeid med foreldrene.

- **Kompetanseheving**
 - 9 assistenter holder på med desentralisert barnehage-lærerutdanning.
 - 1 assistent går på ABLU studie for å bli barnehagelærer.
 - 17 nye assistenter er klar til å ta fagbrevet som privatister i barne- og ungdomsfaget (i samarbeid m/ Time, Klepp, Sola og Hå kommuner).
 - 8 assistenter har startet privatistopplæring for å bli fagarbeidere.
 - Det er startet opp nettverks-grupper for styrere.
- **Endring i oppfølging av de pedagogiske lederne:**
 - Fra høsten 2017 måtte vi slutte med gruppeveiledning av de pedagogiske lederne på grunn av mangel på veiledere.
 - De nyutdannede får fortsatt individuell veiledning det første året etter avsluttet utdanning.
 - De får i tillegg mulighet til å delta i nettverksgrupper der temaet er ledelse.
- **Strategiplanen** er ferdigstilt på overordnet nivå og barnehagene har utarbeidet egen strategiplan for sin avdeling.
- **Ny Rammeplan ble vedtatt i mars 2017**, og administrasjonen har deltatt i opplæring i regi av Fylkesmannen. Barnehagene er godt i gang med å implementere rammeplanen i den enkelte avdeling.
- **Forbedringskultur:** Alle de kommunale barnehagene har gjennomført opplæring i Lean og er godt i gang med forbedringsarbeid i egen avdeling. Det er også satt i gang arbeid med å utvikle en delingskultur mellom barnehagene.
- **Omstilling:** I 2017 ble vikarmidlene tatt ut av barnehagene, samtidig som vi ansatte faste vikarer i alle barnehagene. Dette var et ledd i nærværarbeidet, og grunnet høyt sykefravær. Vi ser en stor verdi i å ha faste vikarer som er kjent med ungene, de øvrige ansatte og foreldrene, men vi er usikre på om vi vil klare å dekke inn disse utgiftene innenfor egen driftsramme.
- **Digitale verktøy** som vil forenkle og forbedre deler av de administrative oppgavene er:
 - Analyseverktøy for vurdering av barnehagebehov
 - Digitalt årshjul for arbeidsoppgaver

- Digitalt verktøy knyttet til forebygging av mobbing

- **Prosjekt arbeidslag** er avsluttet og evaluert. Det er utarbeidet egen rapport for prosjektet. Det blir jobbet med implementeringen i 2018.
- **Barnehagene er med på to forskningsprosjekt som startet i 2017** og som vil fortsette i 2018:
 - **RogaBarn** er et forskningsprosjekt i samarbeid med UiS. 5 åringer tilbys et eget lekbasert opplegg som gjennomføres systematisk det siste året før barna begynner på skolen. Forskningen går ut på å vurdere om barna som er i fokusgruppa (og som får dette tilbudet) klarer seg bedre på skolen enn barna i sammenligningsgruppa (som har «vanlig» førskoletrening).
 - **Traumebehandling:** Flere barn som har vært utsatt for traumer, og som går i barnehage, får tilbud om et opplegg for å redusere de traumatiske opplevelsene (flukt, skilsmisse, alvorlig sykdom o.l.). Dette forskningsprosjektet er i samarbeid med Transkulturelt senter.

Noter til tabeller

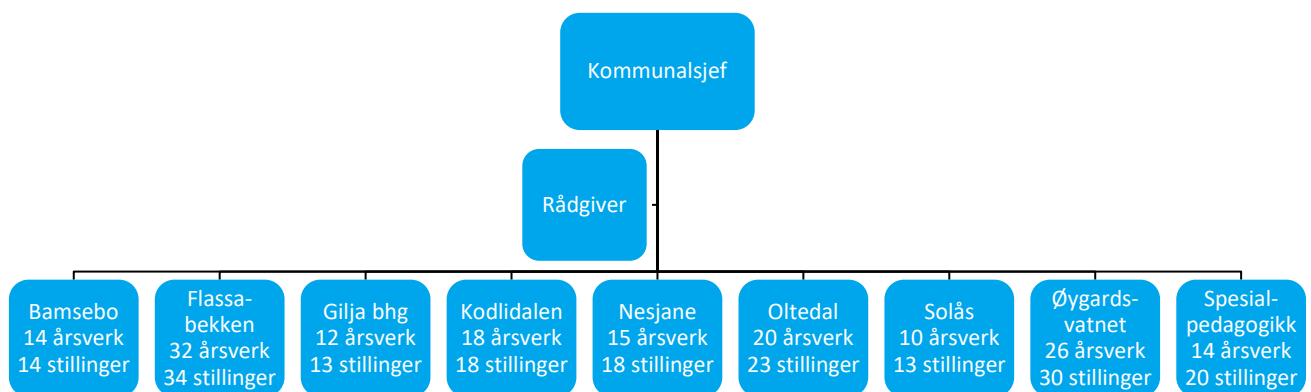
1. Tallene viser en nedgang på 43 barn og må sees i sammenheng med at det er færre innflyttere og lavere barnefødsler enn tidligere år. Samtidig kan noe av forklaringen skyldes fordelingen mellom barn over og under 3 år.
2. Den lille økningen i dekningsgrad skyldes sannsynligvis at antall barn i Gjesdal i aldersgruppen 1-5 år er redusert.
3. Tabellen viser at vi driver billigere i forhold til kommunene i referansegruppa. Økningen i driftsutgifter kan skyldes at det er flere barn under 3 år enn tidligere år. Til tross for at det er færre barn totalt, har vi utvidet barnehagetilbudet med totalt 1 og 1/3 avdeling.
4. Det har vært et krevende år med reduserte rammer. I tillegg fikk vi mindre i brukerbetaling enn det som var budsjettet. Dette skyldes i stor grad færre barn, men også økning i antall plasser med moderasjonsordninger. Tilskuddet til de private barnehagene har økt på den ene siden, mens antall barn i private barnehager i andre kommuner har gått ned mer enn det vi

- fryktet. Utprøving av ny vikarordning har ført til at barnehagene har opplevd det økonomiske handlingsrommet som svært redusert.
- Vi har for 2017 en gjennomsnittlig stillingsstørrelse på 89,6 %. Det er vi godt fornøyd med.
 - Barnehagene utvidet tilbudet med til sammen 1 1/3 avdeling totalt på Ålgård. Dette skyldtes at det var flere barn under 3 år enn året før. Barn under 3 år teller 2 barnehageplasser, mens barn over 3 år teller 1.
 - Vi har hatt stort fokus på å rekruttere og beholde førskolelærere, og vi har jobbet målrettet med denne utfordringen over flere år. Det er gledelig at utviklingen fortsetter å gå i rett retning selv om vi ikke har nådd målet vi satte for 2017.
 - Vi har hatt lite fokus på å rekruttere menn, og tallene viser både nedgang og at det er en lang vei å gå før vi har nådd det nasjonale målet om 20 % menn i barnehage.
 - Barnehagene har jobbet kontinuerlig med å holde fokus på nærvær og å holde sykefraværet lavt. Det er derfor gledelig å se at sykefraværet nå er i samsvar med målsettingen vår for 2017. Samtidig vet vi at vi må jobbe hardt for å holde oss på ønsket nivå, og vi vil fortsatt ha fokus på nærværarbeid og oppfølging av langtidssykemeldte.
 - Vi har gått over til en ny medarbeiderundersøkelse – kalt 10 faktor. Denne ble gjennomført i hele kommunen i 2017.

Årets gladnyhet!

Øygardsvatnet barnehage stod ferdig utbygd i april 2017. Alle de 8 avdelingene ble fylt opp fra august 2017 og bidro til at vi fikk en jevnere fordeling av barnehageplassene på Ålgård.

Organisering

Nøkkeltall

Innbyggere og brukere	Note	2014	2015	2016	2017
Målgruppe for tjenestene					
Antall barn med barnehageplass	1	843	853	882	839
Andel barn 1-5 år med barnehageplass I ref. gruppa	2	85,1 % 86,6 %	85,8 % 87,7 %	89,1 % 88,7 %	89,3 % 88,4 %
Brukertilfredshet, samlet for tjenesteområdet		5,0	-	5,2	-

Økonomi	Note	2014	2015	2016	2017
Produktivitet:					
Brutto driftsutgifter i kr. pr. barn I ref. gruppa	3	176.297 183.284	173.997 180.255	161.415 190.730	177.956 203.951
Regnskapstall (hele tusen)					
Brutto driftsutgifter		110.273	110.770	116.773	121.718
Mer-/mindreforbruk i forhold til budsjettramme	4	-281	1.167	786	-97
Disponible midler på fond		1.241	2.408	3.194	3.097

Medarbeidere	Note	2014	2015	2016	2017
Antall stillinger	5	183	185	176	183
Antall årsverk	6	157	157	161	164
Antall årsverk i private barnehager		54	56,8	57,5	56

Ref. gruppe er Hå, Time, Klepp, Strand og Eigersund. Tall i hele 1000.

Måltall

Område	Note	2015	2016	Mål 2017	2017
Innbyggere og brukere					
Andel barn 1-5 år med barnehageplass I ref. gruppe		85,8 % 87,7 %	89,1 % 88,7 %	88 %	89,3 % 88,4 %
Medarbeidere					
Andel ansatte med førskolelærerutdanning I ref. gruppe	7	30,9 % 31,1 %	33,0 % 31,2 %	38 %	36,0 %
Andel ansatte menn til basisvirksomhet I ref. gruppe	8	7,3 % 5,0 %	6,2 % 5,1 %	7 %	5,4 %
Sykefravær	9	9,5 %	6,9 %	6,5 %	6,5 %

Ref.gr. er Hå, Time, Klepp, Strand og Eigersund.

Foto: Gjesdal kommune

Del 3 | Regnskap og obligatoriske oppstillinger

Hovedoversikt drift

Økonomisk oversikt - drift	Regnskap 2017	Reg. budsjett	Oppr. Budsjett	Regnskap 2016
Driftsinntekter				
Brukerbetalinger	30 338 426	28 384 000	28 717 000	28 379 380
Andre salgs- og leieinntekter	64 530 725	71 281 000	70 609 000	66 961 871
Overføringer med krav til motytelse	116 712 524	96 358 000	101 931 000	117 301 069
Rammetilskudd	311 764 836	297 900 000	291 900 000	289 829 595
Andre statlige overføringer	51 134 954	43 020 000	35 620 000	31 179 214
Andre overføringer	5 026 941	4 173 000	4 173 000	4 923 802
Skatt på inntekt og formue	305 892 388	310 300 000	318 300 000	310 148 194
Eiendomsskatt	16 285 420	16 200 000	16 200 000	16 154 787
Andre direkte og indirekte skatter	931 238	950 000	950 000	931 238
Sum driftsinntekter	902 617 451	868 566 000	868 400 000	865 809 150
Driftsutgifter				
Lønnsutgifter	450 899 924	451 066 000	434 377 000	425 993 517
Sosiale utgifter	105 535 963	111 974 000	115 914 000	109 593 187
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.prod	95 155 721	81 721 000	80 511 000	91 689 027
Kjøp av tjenester som erstatter tj.prod	112 669 205	114 579 000	112 217 000	103 603 982
Overføringer	74 270 652	63 927 000	73 191 000	77 453 684
Avskrivninger	45 795 321	40 000 000	40 000 000	41 533 506
Fordelte utgifter	-17 090 924	-5 334 000	-4 821 000	-16 638 353
Sum driftsutgifter	867 235 862	857 933 000	851 389 000	833 228 549
Brutto driftsresultat	35 381 590	10 633 000	17 011 000	32 580 601
Finansinntekter				
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	20 874 688	10 700 000	10 400 000	19 669 476
Gevinst på finansielle instrumenter	2 420 852	0	0	2 058 331
Mottatte avdrag på utlån	221 509	0	0	30 196
Sum eksterne finansinntekter	23 517 049	10 700 000	10 400 000	21 758 003
Finansutgifter				
Renteutg, provisjoner og andre fin.utg.	24 378 153	21 481 000	21 981 000	29 122 639
Tap på finansielle instrumenter	1 566 925			1 881 636
Avdragsutgifter	33 054 908	31 100 000	31 100 000	32 164 589
Utlån	56 567	0	0	64 724
Sum eksterne finansutgifter	59 056 553	52 581 000	53 081 000	63 233 588
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-35 539 503	-41 881 000	-42 681 000	-41 475 585
Motpost avskrivninger	45 795 321	40 000 000	40 000 000	41 533 506
Netto driftsresultat	45 637 407	8 752 000	14 330 000	32 638 522
Interne finanstransaksjoner				
Bruk av tidl. års regnsk.m. mindreforbruk	15 085 946	15 086 000	0	4 220 132
Bruk av disposisjonsfond	1 025 271	7 144 000	1 571 000	6 422 418
Bruk av bundne fond	2 162 122	904 000	899 000	2 897 869
Sum bruk av avsetninger	18 273 339	23 134 000	2 470 000	13 540 419
Overført til investeringsregnskapet	18 448 882	16 800 000	16 800 000	16 231 527
Dekning av tidl års merforbruk	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	26 740 209	15 086 000	0	9 700 311
Avsetninger til bundne fond	6 496 412	0	0	5 161 158
Sum avsetninger	51 685 503	31 886 000	16 800 000	31 092 995
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	12 225 243	0	0	15 085 946

Hovedoversikt investering

Økonomisk oversikt - investering	Regnskap 2017	Reg. budsjett	Oppr. Budsjett	Regnskap 2016
Inntekter				
Salg av driftsmidler og fast eiendom	2 510 439	5 000 000	5 000 000	8 803 632
Andre salgsinntekter	30 525	0	0	329 849
Overføringer med krav til motytelse	15 357 136	6 200 000	4 200 000	44 485 677
Kompensasjon for merverdiavgift	14 470 158	9 910 000	9 910 000	17 209 463
Statlige overføringer	0	0	0	0
Andre overføringer	986 101	0	0	0
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	0	0	0	0
Sum inntekter	33 354 359	21 110 000	19 110 000	70 828 621
Utgifter				
Lønnsutgifter	2 185 987	0	0	2 918 855
Sosiale utgifter	583 739	0	0	805 583
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.prod	118 469 874	58 790 000	58 240 000	101 172 969
Kjøp av tjenester som erstatter tj.prod	0	0	0	5 292
Overføringer	14 485 158	11 610 000	9 910 000	45 627 431
Renteutg, provisjoner og andre fin.utg.	0	0	0	0
Fordelte utgifter	-2 374 281	0	0	-3 021 207
Sum utgifter	133 350 477	70 400 000	68 150 000	147 508 924
Finanstransaksjoner				
Avdragsutgifter	7 526 169	6 000 000	6 000 000	6 997 577
Utlån	8 733 178	15 000 000	15 000 000	10 545 344
Kjøp av aksjer og andeler	1 673 333	1 200 000	1 200 000	1 493 486
Dekning av tidl års udekket finansiering	0	0	0	0
Avsetninger til ubundne investeringsfond	1 697 993	0	0	2 968 501
Avsetninger til bundne fond	0	0	0	0
Sum finansieringstransaksjoner	19 630 673	22 200 000	22 200 000	22 004 908
Finansieringsbehov	119 626 791	71 490 000	71 240 000	98 685 211
Dekket slik:				
Bruk av lån	73 529 131	40 000 000	40 000 000	66 664 952
Salg av aksjer og andeler	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	6 874 958	6 000 000	6 000 000	7 901 427
Overføringer fra driftsregnskapet	18 448 882	16 800 000	16 800 000	16 231 527
Bruk av tidl års udisponert finansiering	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	11 460 215	250 000	0	2 836 926
Bruk av ubundne investeringsfond	9 313 606	8 440 000	8 440 000	5 050 380
Bruk av bundne fond	0	0	0	0
Sum finansiering	119 626 791	71 490 000	71 240 000	98 685 211
Udekket/udisponert	0	0	0	0
For kommentarer vises det til noteopplysningene under hovedoversikt 2A				

Hovedoversikt balanse

EIENDELER	Regnskap 2017	Regnskap 2016	Endring	Note
Anleggsmidler	2 174 890 361	2 033 193 846	141 696 514	
Herav:				
Faste eiendommer og anlegg	1 256 925 959	1 177 687 542	79 238 416	1
Utstyr, maskiner og transportmidler	28 734 832	22 596 657	6 138 176	1
Utlån	118 390 515	118 261 466	129 049	
Aksjer og andeler	40 513 224	39 339 891	1 173 333	2
Pensjonsmidler	730 325 831	675 308 291	55 017 540	3
Omløpsmidler	342 168 012	400 810 726	-58 642 714	
Herav:				
Kortsiktige fordringer	77 818 369	71 122 160	6 696 209	4
Premieavvik	-1 589 889	-2 678 702	1 088 813	
Aksjer og andeler	12 857 230	18 701 308	-5 844 078	5
Sertifikater	0	0	0	
Obligasjoner	78 994 800	134 940 450	-55 945 650	6
Kasse, postgiro, bankinnskudd	174 087 503	178 725 510	-4 638 008	7
SUM EIENDELER	2 517 058 373	2 434 004 572	83 053 800	
EGENKAPITAL OG GJELD				
Egenkapital	574 669 169	516 890 075	57 779 094	
Herav:				
Disposisjonsfond	65 106 491	50 851 767	14 254 724	
Bundne driftsfond	22 380 487	18 046 197	4 334 290	
Ubundne investeringsfond	76 982 196	84 597 810	-7 615 613	8
Bundne investeringsfond	204 185	204 185	0	
Endring i regnskapspr. som påvirker AK Drift	-479 234	-479 234	0	
Regnskapsmessig mindreforbruk	12 225 243	15 085 946	-2 860 703	9
Regnskapsmessig merforbruk	0	0	0	
Udisponert i investeringsregnskap	0	0	0	
Udekket i investeringsregnskap	0	0	0	
Likviditetsreserve	0	0	0	
Kapitalkonto	398 249 801	348 583 405	49 666 396	
Langsiktig gjeld	1 800 224 072	1 741 723 085	58 500 987	
Herav:				
Pensjonsforpliktelser	874 252 018	815 169 954	59 082 064	3
Ihendehaverobligasjonslån	0	0	0	
Sertifikatlån	100 000 000	0	100 000 000	10
Andre lån	825 972 054	926 553 131	-100 581 077	10
Kortsiktig gjeld	142 165 132	175 391 412	-33 226 280	11
Herav:				
Konsernintern kortsiktig gjeld	57 497 766	56 217 694	1 280 071	
Annen kortsiktig gjeld	84 667 366	119 173 718	-34 506 351	
Premieavvik	0	0		
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	2 517 058 373	2 434 004 572	83 053 800	
MEMORIAKONTI				
Memoriakonto	19 641 332	50 435 664	-30 794 332	
Herav:				
Ubrukte lånemidler	23 583 335	57 112 466	-33 529 131	12
Andre memoriakonti	-3 942 003	-6 676 802	2 734 799	
Motkonto for memoriakontiene	-19 641 332	-50 435 664	30 794 332	

Noter til hovedoversikt balanse

1. Faste eiendommer og anlegg økte med 85 mill i 2017. Dette er noe lavere enn de foregående årene, med en vekst på 7,1 %.
2. Aksjer og andeler økte med 1,2 mill. Dette gjelder økt egenkapitaltilskudd i KLP, samt tap av aksjekapital i Midt fjell Utviklingsselskap AS som ble avviklet i 2017.
3. Pensjonsmidlene til Gjesdal kommune er delt i tre mellom KLP-fellesordningen, KLP sykepleieordningen og SPK – lærerordningen. Samlede pensjonsmidler er pr 31.12.2017 beregnet til i 730 mill. Dette representerer kommunens samlede oppsparte midler for å møte fremtidige pensjonsforpliktelser. Økningen i pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser var på hhv 55 og 59 mill.
4. Kortsiktige fordringer har økt med 6,7 mill, og største delen av denne økningen kommer fra høy inntektsutjevning i nov-des 2017 som ble utbetalt i jan-feb 2018.
5. Målt i forhold til 2016 er samlet plassering i utenlandske aksjefond redusert med 5,8 mill. Se mer detaljer under kommentarene til finansforvaltningen.
6. Portefølje av høykvalitetsobligasjoner med relativt kort forfall. Samlet reduksjon siste år er på 56 mill, og de aller fleste av disse forfaller i 2018 og 2019.
7. Samlet likviditet utenom aksjefond og obligasjoner ble redusert med 5,3 mill fra forrige årsskifte. Gjesdal kommune har pr 31.12.2017 et fond på 63,6 mill som gjelder inntekter fra salg av tomter i Gjesdal Næringspark. Dette, sammen med et disposisjonsfond på 65 mill, gjør at Gjesdal kommune har god likviditet.
8. Ubundne investeringsfond ble redusert med 7,6 mill i løpet av 2017.
9. Regnskapsmessig mindreforbruk ble i overkant av 12,2 mill i 2017. Dette skyldes i hovedsak merinntekter fra inntektsutjevningen de to siste månedene i 2017, samt lavere samlede finanskostnader enn budsjettert.
10. Samlet lånegjeld er på samme nivå i 2017 som i 2016. Dette er første gang på mange år at lånegjelden ikke øker, og henger sammen at tidligere års låneopptak ble brukt til å finansiere større investeringer.
11. Den kortsiktige gjelden økte med 1,3 mill i 2017.
12. Ubrukte lånemidler ble redusert med 30,8 mill i løpet av året. Etterslepet på investeringer er betydelig redusert i 2017. Ubrukte lånemidler knyttet til startlån økte med 6 mill og av de samlede ubrukte lånemidlene utgjorde startlån 15,3 mill.

Foto: Reidun Skjøtestad

Obligatoriske noteoppstillinger

Avsetning og bruk av fond

Disposisjonsfond	
Saldo IB	50 851 767
Avsatt 1540	26 740 209
Bruk 3940	11 460 215
Bruk 1940	1 025 271
Saldo UB	65 106 491
Bundne driftsfond	
Saldo IB	18 046 197
Avsatt 1550	6 496 412
Bruk 1950	2 162 122
Saldo UB	22 380 487

Ubundne kapitalfond	
Saldo IB	84 597 810
Avsatt 3548	1 697 993
Bruk 3948	9 313 606
Saldo UB	76 982 196
Bundne kapitalfond	
Saldo IB	204 185
Avsatt 3550	0
Bruk 3950	0
Saldo UB	204 185

Pensjon

Selskap/ordning	Årets kostnad	Årets premie	Pensjonsmidler	Forpliktelse
Fellesordning KLP	34 364 339	33 222 194	519 926 820	594 230 913
Folkevalgtordningen KLP	21 825	11 482	7 716 107	5 804 732
Sykepleieordningen KLP	3 698 973	3 287 776	84 155 307	88 270 543
Lærerordningen SPK	11 376 323	11 751 083	118 527 597	168 160 035
Totalt	49 461 460	48 272 535	730 325 831	856 466 223

	2017	2016
Premieavvik	-1 393 417	-2 347 679
Arbeidsgiveravgift	-196 472	-331 023
Sum premieavvik	-1 589 889	-2 678 702

Netto pensjonsforpliktelse	126 140 392	122 578 145
Arbeidsgiveravgift	17 785 795	17 283 518
Sum netto forpliktelse	143 926 187	139 861 663

Estimatavvik	Pensjonsmidler	Forpliktelse
Fellesordning KLP	8 533 822	8 762 537
Folkevalgtordningen KLP	195 155	111 508
Sykepleieordningen KLP	-1 761 211	-4 809 427
Lærerordningen SPK	-12 705 754	-7 633 776
Totalt	-5 737 988	-3 569 158

Benyttet prinsipp for inndekning av premie og estimatavvik pensjon

Premie- og estimatavvikene er dekket inn over 1 år i samsvar med vedtak både for 2017 og for foregående år. Premieavvik ført som kortsiktig fordring i 2016 er utgiftsført i sin helhet i 2017. Det er brukt beregningsforutsetning som er vedtatt av Kommunal- og regionaldepartementet. AFP-uttak er beregnet til 50 % i SPK.

Beskrivelse av pensjonsordningene

Gjesdal kommune har kollektive pensjonsordninger for sine ansatte. For sykepleierne og lærerne er ytelsene lovbestemt og ordningen plassert i henholdsvis Kommunal landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK). De øvrige ansatte har sin pensjonsordning plassert i fellesordningen i KLP. Tjenstepensjonsordningene gir ved full opptjening en alderspensjon som sammen med folketrygdens ytelser utgjør en samlet bruttopensjon på 66 % av pensjonsgrunnlaget. Framtidig pensjonsytelse blir beregnet ut fra antall opptjeningsår og lønnsnivået ved pensjonsalder. Ordningen sikrer en brutto uførepensjon på samme nivå som alderspensjonene og omfatter i tillegg ektefelle- og barnpensjon. De ansatte har også rett til avtalefestet pensjon etter bestemte regler. AFP er ikke forsikringsmessig dekket og det er ikke avsatt midler til dette ut over det som beregningsmessig er innbetalt for mye til ordningen i det enkelte år.

Beregningsforutsetninger pensjon

De økonomiske forutsetningene som er lagt til grunn bygger på forutsetninger vedtatt av kommunal- og regionaldepartementet.

	KLP	SPK
Diskonteringsrente:	4,00 %	4,00 %
Forventet avkastning:	4,50 %	4,20 %
Lønnsregulering:	2,97 %	2,97 %
Pensjonsregulering:	2,20 %	2,97 %
G- regulering:	2,97 %	2,97 %
AFP uttak:		50,00 %

Beregningene er utført etter prinsippene i " Norsk Regnskapsstandard - pensjonskostnader".

Oversikt over lønn, styreverv og styrehonorarer

Ordfører Frode Fjeldsbø

Fast lønn	1 019 000,-
Gjesdal bompengeselskap – styreleder	0,-
Greater Stavangers Europakontor – styremedlem	0,-
Jæren produktutvikling – styremedlem	0,-
Rogaland Kranskole	0,-
Bedriftsforsamlingen i Lyse – medlem	2 500,-
Representantskapet i Sør Rogaland brannvesen IKS – medlem	2 000,-
Representantskapet IVAR IKS – medlem	2 312,-

Rådmann Knut Underbakke

Fast lønn	1 044 000,-
-----------	-------------

Anskaffelse og anvendelse av midler

	Regnskap 2017	Regulert budsjett	Opprinnelig Budsjett	Regnskap 2016
Anskaffelse av midler				
Inntekter driftsdel (kontoklasse 1)	902 617 451	868 566 000	868 400 000	865 809 150
Inntekter investeringsdel (kontoklasse 0)	33 354 359	21 110 000	19 110 000	70 828 621
Innbetaling ved eksterne finanstransaksj.	103 921 138	56 700 000	56 400 000	96 324 382
Sum anskaffelse av midler	1 039 892 948	946 376 000	943 910 000	1 032 962 153
Anvendelse av midler				
Utgifter driftsdel (kontoklasse 1)	821 440 541	817 933 000	804 070 000	791 695 043
Utgifter investeringsdel (kontoklasse 0)	133 350 477	70 400 000	68 150 000	147 508 924
Utbetaling ved eksterne finanstransaksjoner	76 989 233	74 781 000	75 281 000	82 269 995
Sum anvendelse av midler	1 031 780 251	963 114 000	947 501 000	1 021 473 963
Anskaffelse - anvendelse av midler	8 112 697	-16 738 000	-3 591 000	11 488 190
Endring i ubrukte lånemidler	-33 529 131	0	0	3 335 048
Endring i regnsk.prinsipp	0	0	0	0
Endring i arbeidskapital	-25 416 434	-16 738 000	-3 591 000	14 823 238
Avsetninger og bruk av avsetninger				
Avsetninger	68 664 867	15 086 000	0	48 843 051
Bruk av avsetninger	39 047 160	31 824 000	10 910 000	21 427 725
Til avsetning senere år	21 505 010	0	0	15 927 135
Netto avsetninger	8 112 697	-16 738 000	-10 910 000	11 488 190
Int. overføringer og fordelinger				
Interne inntekter mv	83 709 408	62 134 000	61 621 000	77 424 593
Interne utgifter mv	83 709 408	62 134 000	61 621 000	77 424 593
Netto interne overføringer	0	0	0	0

Endring i arbeidskapital

	Regnskap 2017	Regnskap 2016
OMLØPSMIDLER		
Endring betalingsmidler	-4 638 008	-64 798 599
Endring ihendehaverobl og sertifikater	-55 945 650	71 149 253
Endring kortsiktige fordringer	6 696 209	4 941 546
Endring premieavvik	1 088 813	-8 876 944
Endring aksjer og andeler	-5 844 078	5 155 647
ENDRING OMLØPSMIDLER (A)	-58 642 714	7 570 904
KORTSIKTIG GJELD		
Endring kortsiktig gjeld (B)	33 226 280	7 252 334
ENDRING ARBEIDSKAPITAL (A-B)	-25 416 434	14 823 238
Endring arbeidskapital		
Endring bevilgningsregnskap	-25 416 434	14 823 238
Endring balanseregnskap	-25 416 434	14 823 238
Differanse	0	0

Oversikt aksjer og andeler

Aksjer og andeler	Regnskap	Regnskap i fjor	Markeds- verdi	Eierandel	Note
Pensjonsmidler KLP - fellesordningen	519 926 820	471 662 711			1
Pensjonsmidler KLP - folkevalgte	7 716 107	7 430 010			1
Pensjonsmidler KLP - sykepleiere	84 155 307	80 945 068			1
Pensjonsmidler SPK - lærerordningen	118 527 597	115 270 502			1
Sum	730 325 831	675 308 291	0		
Allservice AS	15 000	15 000			2
Veveriet AS	128 750	128 750		25,00 %	2
Lyse Energi AS	9 416 000	9 416 000		0,93 %	2
PRO-SERVICE	850 000	850 000	850 000	16,67 %	3
Ryfylkeforbindelsen AS	30 000	30 000		12,50 %	2
Gjesdal bompengeselskap AS	140 000	140 000		70,00 %	2
Egenkap.tilskudd KLP-fellesordningen	12 407 536	10 950 918			4
Egenkap.tilskudd KLP-sykepleierne	2 319 898	2 103 183		Andel ansatte	4
Kapitalinnsk. Rogaland revisjon IKS	101 500	101 500		Andel folketall	5
Kapitalinnsk. Brannv. i Sør-Rogaland	116 820	116 820		Andel folketall	5
Kapitalinnskudd IVAR IKS	14 970 720	14 970 720		3,57 %	5
Kulinarisk Institutt AS	15 000	15 000			6
Sum	40 513 224	38 839 891	850 000		

Noter

1. Estimerte verdier etter NRSP-standard.
2. Markedsverdier ikke allment tilgjengelig da aksjer enten ikke er omsettelige, eller de ikke er børsnotert. Ryfylkeforbindelsen AS er avvirket, endelig oppgjør mangler.
3. Antall aksjer i selskapet er 120, pålydende 1.000,-. Gjesdal har 20 aksjer.
4. Innbetalt i samsvar med oppgaver fra KLP, hhv fellesordningen og sykepleierordningen
5. Ingen endringer
6. Er avvirket, oppgjør ikke mottatt.

Garantier

	Garantiandel		Kommunens andel	Utløper
	2017	2016		
IVAR (Interkommunalt selskap)	10 900 635	11 601 174	3,41 %	Følger selskapsavtalen
Gjesdal foreldrelagsbarnehage	4 939 189	5 223 666	100,00 %	2031
Brannv. i Sør Rogaland IKS	120 000	127 500	3,30 %	Følger selskapsavtalen
Ålgård Fotballklubb	19 663 860	20 892 860	100,00 %	2035
Dirdalhallen AS	22 275 000	23 625 000	100,00 %	2036
Sum garantier	57 898 684	61 470 200		

Fordringer og gjeld til kommunale eller interkommunale foretak

	Fordringer	Gjeld
Rogaland Revisjon IKS	0	89 100
IVAR (interkommunalt vann-, avløps-, og renovasjonsverk)	0	2 840
Rogaland brann og redning IKS		0
Summer	0	91 940

Oversikt anleggsmidler

Konto	Avskr/ år	IB	Aktivert	Avskrevet	Salg/opp/ nedskrevet	UB
Tekniske anlegg	20	9 268 910	594 691	-1 480 443		8 383 159
Parkeringsplasser m.m	20	1 091 640	0	-121 655		969 985
Brannbiler	20	90 929	0	-6 857		84 072
Boliger	40	96 980 904	22 835 192	-3 413 252		116 402 845
Skoler, barnehager	40	403 872 836	18 263 960	-14 740 542		407 396 254
Veger, ledningsnett	40	470 838 876	40 805 336	-12 059 178	-1 216 118	498 368 917
Forretnings-, adm.bygg	50	47 989 112	30 870 792	-2 200 874		76 659 030
Institusjoner	50	126 590 159	6 193 705	-3 798 043	-211 120	128 774 701
Brannstasjoner	50	4 826 424	470 652	-123 235		5 173 841
VAR-sektoren før 2003	24	16 137 751	0	-1 424 596		14 713 155
EDB-utstyr	5	9 125 681	3 516 526	-3 242 066		9 400 141
Transportmidler	10	7 020 040	7 826 484	-2 182 835		12 663 689
Maskiner og verktøy	10	83 330	485 850	-65 125		504 055
Inventar og utstyr	10	6 367 606	735 962	-936 620		6 166 947
Sum		1 200 284 199	132 599 150	-45 795 321	-1 427 238	1 285 660 791

Minsteavdrag på gjeld

Avdrag	Regnskap 2017
Betalt avdrag	33 054 908
Beregnet minste lovlige avdrag	32 840 728
Differanse	214 180

Kommentarer selvkostområdene VAR (tabell neste side)

Brukerbetalingene for alle områdene samlet ble 1 mill lavere i 2017 målt mot 2016. Dette skyldes først og fremst at gebyr for renovasjon ble redusert. Området vann endte med restmidler på nesten 0,3 mill, avløp hadde et merforbruk på ca 2,1 mill. Ordinære driftskostnader for avløp økte med 1 mill fra 2016 til 2017, og skyldes ekstraordinære tiltak, i tillegg til mer nedbør enn normalt i 2017. Samlet sett gikk alle selvkostområdene med ca 1,7 mill i underskudd i 2017. Pr 31.12.2017 er står det i overkant av 4 mill på overskuddsfond på renovasjon. Samlet sett har de andre selvkostområdene et fremførbart underskudd på 3,6 mill (vann, avløp, slamtømming og feiing), dette økte med ca 1,9 mill i løpet av 2017.

Regnskap selvkostområdene

Selvkost vann	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Regnskap 2016
Direkte driftsutgifter	7 760 938	8 762 000	8 345 205
Indirekte kostnader	493 017	530 000	274 609
Kalkulatorisk rente	1 556 008	1 100 000	1 210 951
Kalkulatoriske avskrivninger	3 212 873	3 100 000	2 713 782
Sum kostnader	13 022 836	13 492 000	12 544 547
Brukerbetaling	-13 344 248	-13 554 000	-13 334 414
Overskudd/underskudd (-)	321 412	62 000	789 867
Årets finansierungsgrad	102 %	100 %	106 %
Fremførbart underskudd	929 544		1 250 956
Selvkost avløp	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Regnskap 2016
Direkte driftsutgifter	9 849 666	9 104 000	8 868 676
Indirekte kostnader	463 553	591 000	514 133
Kalkulatorisk rente	1 312 385	15 000	968 689
Kalkulatoriske avskrivninger	2 741 391	2 400 000	2 337 206
Sum kostnader	14 366 995	12 110 000	12 688 704
Brukerbetaling	-12 238 948	-12 180 000	-12 480 215
Overskudd/underskudd (-)	-2 128 047	70 000	-208 489
Årets finansierungsgrad	85 %	101 %	98 %
Fremførbart underskudd	2 536 466		408 419
Selvkost renovasjon	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Regnskap 2016
Direkte driftsutgifter	10 025 930	9 924 000	10 574 841
Indirekte kostnader	562 639	825 000	525 536
Kalkulatorisk rente	5 547	56 000	-4 933
Kalkulatoriske avskrivninger	718 677	440 000	537 114
Sum kostnader	11 312 793	11 245 000	11 632 558
Brukerbetaling	-11 342 402	-11 650 000	-12 422 382
Overskudd/underskudd (-)	29 609	405 000	789 824
Årets finansierungsgrad	100 %	104 %	107 %
Akkumulert overskudd (fond)	-4 053 689		-4 024 080
Selvkost slam	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Regnskap 2016
Direkte driftsutgifter	321 970	348 000	374 392
Indirekte kostnader	13 106	18 000	16 674
Kalkulatorisk rente	1 184		1 369
Kalkulatoriske avskrivninger			
Sum kostnader	336 260	366 000	392 435
Brukerbetaling	-394 422	-366 000	-381 485
Overskudd/underskudd (-)	58 162	0	-10 950
Årets finansierungsgrad	117 %		97 %
Fremførbart underskudd	29 346		87 508
Selvkost feiing	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Regnskap 2016
Direkte driftsutgifter	641 755	698 000	562 630
Indirekte kostnader	181 421	167 000	163 525
Kalkulatorisk rente	2 998		1 038
Kalkulatoriske avskrivninger			
Sum kostnader	826 174	865 000	727 193
Brukerbetaling	-823 950	-865 000	-564 065
Overskudd/underskudd (-)	-2 224	0	-163 128
Årets finansierungsgrad	100 %	100 %	78 %
Fremførbart underskudd	145 918		143 694

Finansforvaltning

Totalt likvide midler inklusiv obligasjoner utgjorde pr 31.12.2017 i overkant av 265 mill, en reduksjon på 67 mill i forhold til året før. Av dette var ca 12,8 mill plassert i aksjefond og 76,4 mill i fastrenteavtaler, særinnskudd og obligasjonsfond utenom bankavtalen. I tillegg var ca 79 mill plassert i enkeltobligasjoner der over halvparten av plasseringene har forfall i 2018. Disse plasseringene er vist i oversikten under. Enkeltobligasjonene er ført opp med forventet avkastning når de holdes til forfall. Målt mot 3 mnd Nibor rente gav plasseringene en meravkastning på i underkant av 2,2% i 2017. Obligasjonsfondene hadde en god utvikling i 2017, den beste avkastningen var i Pareto Nordic Corp bond. Aksjefondene gav alle en solid avkastning i et godt aksjeår 2017. KLP Aksjefond Europa ble kjøpt sent i desember og avkastning er ikke målt.

Av samlet låneportefølje på 915 mill var 36 % bundet til fastrente gjennom 4 ulike rentebytteavtaler og flere fastrentelån i Husbanken. Andel fastrente ble redusert fra 42 % til 36 % pr 31.12.2017, og andelen vil synke ned mot 25 % i 2018. Med utgangspunkt i rentesituasjonen samlet sett for innskudd, lån og utlån har det også i 2017 vært økonomisk fordelaktig for Gjesdal kommune å holde høy likviditet knyttet til tomtesalgene i Gjesdal Næringspark, i stedet for å foreta delnedbetaling av lån på 125 mill knyttet til kjøpet av næringsparken i 2011. Pr 31.12.2017 var det avsatt 63,6 mill på ubundet investeringsfond til fremtidig nedbetaling av dette lånet fra 2011. Vektet gjennomsnittlig fastrente er på samme nivå i 2017 som i 2016.

Oversikt over plasseringer			Avkastning	Rente NIBOR	Mer-
pr 31.12.2017	Beløp	Type	2017	3 mnd	avkastning
Pareto Fastrente	10 420 894	Fastrenteinnskudd	2,10 %	0,89 %	1,21 %
Sparebanken Sør	20 207 794	Særinnskudd	1,54 %	0,89 %	0,65 %
Pareto Corporate Global	15 356 620	Obligasjonsfond	4,80 %	0,89 %	3,91 %
Pareto Nordic Corp bond	3 274 467	Obligasjonsfond	8,00 %	0,89 %	7,11 %
Nordea Kreditt	17 012 686	Obligasjonsfond	2,70 %	0,89 %	1,81 %
Obligasjonsfond*	78 927 282	Enkeltpapirer rente	3,45 %	0,89 %	2,56 %
Nordea Stabile aksjer global	5 166 317	Aksjefond	12,89 %	0,89 %	12,00 %
Pareto Nordisk aksjefond	2 932 818	Aksjefond	11,30 %	0,89 %	10,41 %
KLP Aksjefond Global	2 758 264	Aksjefond	17,90 %	0,89 %	17,01 %
KLP Aksjefond Europa**	1 999 831	Aksjefond			
Sum aktive plasseringer	158 056 974				

Låneportefølje	Beløp	Fast rente	Forfall
DNB (swap)	50 000 000	3,69 %	2018 (jan)
DNB (swap)	50 000 000	3,40 %	2018 (jan)
SR-bank (SWAP)	100 000 000	4,09 %	2019 (feb)
Nordea Marked (swap)	70 000 000	3,36 %	2022 (jan)
Husbanken	62 000 000	1,30 %	2019 (okt)
Sum fastrente innlån	332 000 000	(36 % av samlet låneportefølje)	
Sum flytende rente innlån	593 972 054	(64 % av samlet låneportefølje)	
Sum langsiktige lån	925 972 054		
Vektet gjennomsnittlig fastrente		3,25 %	

Regnskapsprinsipper

Regnskapet er avlagt i henhold til god kommunal regnskapsskikk, herunder kommunale regnskapsstandarder, (KRS), utgitt av forening for god kommunal regnskapsskikk, (GKRS).

Regnskapsprinsipper

Kommuneregnskapet er finansielt orientert, og skal vise alle økonomiske midler som er tilgjengelige i året, og anvendelsen av disse.

Regnskapet føres etter bruttoprinsippet. Det betyr at det ikke er gjort fradrag i inntekter for tilhørende utgifter og heller ikke fradrag i utgifter for tilhørende inntekter.

Inntekter og utgifter skal tidsmessig plasseres i det året som følger av anordningsprinsippet. Anordningsprinsippet betyr at alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i løpet av året som vedrører kommunens virksomhet skal fremgå av drifts- eller investeringsregnskapet i året, enten de er betalt eller ikke.

For lån er kun den delen av lånet som faktisk er brukt i løpet av året ført i investeringsregnskapet. Den delen av lånet som ikke er brukt, er registrert som memoriapost.

I den grad enkelte utgifter, utbetalinger, inntekter eller innbetalinger ikke kan fastsettes eksakt ved tidspunktet for regnskapsavleggelsen, registreres et anslått beløp i årsregnskapet.

Klassifisering av anleggsmidler og omløpsmidler

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk for kommunen er i balanseregnskapet klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er omløpsmidler. Fordringer knyttet til egen vare- og tjenesteproduksjon, samt markedsbaserte verdipapirer som inngår i en handelsportefølje er omløpsmidler.

Kommunen følger KRS (F) nr 4 avgrensningen mellom driftsregnskapet og investeringsregnskapet. Standarden har særlig betydning for skille mellom vedlikehold og påkostning i forhold til anleggsmidler. Utgifter som påløper for å opprettholde anleggsmiddelets kvalitetsnivå utgiftsføres i driftsregnskapet. Utgifter som betyr høyere standard på bygg og anlegg bokføres i investeringsregnskapet og øker verdien i balansen.

Tilskudd til investeringer føres brutto, og det gjøres således ikke fradrag for disse beløp ved aktivering og avskrivning av anleggsmiddelet.

Klassifisering av gjeld

Langsiktig gjeld er knyttet til formålene i kommunelovens § 50 med unntak av likviditetstrekkrettighet/likviditetslån jfr. kl § 50 nr 5. All annen gjeld er kortsiktig gjeld.

Utestående fordringer

Utestående fordringer er bokført til kostpris. Tap på utestående fordringer avskrives gjennom året. Fordringsmassen er gjennomgått og tap er utgiftsført.

Aksjer og andeler

Aksjer og andeler er oppført til anskaffelseskost. Dette gjelder ikke aksjer i Lyse as, som er bokført til andel av aksjekapital i selskapet.

Utlån

Utlån er oppført til anskaffelseskost. Unntak her er lån til Lyse as, som står bokført til kommunens andel av selskapets ansvarlige lån. Ekstraordinære innbetalinger på utlån vedr. startlån blir i tråd med regelverket nedbetalt med tilsvarende beløp.

Anleggsmidler

Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmiddelet. Avskrivningene starter når anleggsmidler er anskaffet / tatt i bruk av virksomheten. Avskrivningsperiodene er i tråd med § 8 i forskrift om årsregnskap og årsberetning.

Selvkostberegninger

På de områder der selvkost er satt som den rettslige rammen for hva kommunen kan kreve av brukerbetaling beregner kommunen selvkost etter retningslinjer gitt av Kommunal- og regionaldepartementet i dokument H-2140, januar 2003. Det føres fullstendige selvkostregnskap i internregnskapet. Hovedpostene spesifisert i notene side 32.

For oppmålings- og byggesaksgebyrer er det brukt forenklete selvkostberegninger hvor indirekte kostnader, husleie og kapitalkostnader ikke er beregnet og regnskapsført.

Mva-plikt og mva-kompensasjon

Kommunen følger reglene i mva-loven for de tjenestoområdene som er omfattet av loven. For kommunens øvrige virksomhet krever kommunen mva-kompensasjon. Mottatt kompensasjon for betalt mva er finansiert av kommunen gjennom redusert statstilskudd i inntektssystemet.

Organisering av kommunens virksomhet

Det er to beslutningsnivåer i administrasjonen, rådmannen med stabsavdelinger og det utøvende nivået - tjenestoområdene. Organiseringen fremgår av årsmeldingen.

Den samlede virksomheten til kommunen er organisert innenfor ordinær organisasjon, med unntak av selskaper som fremgår av noteopplysningene for Aksjer og andeler.

Kapitalkonto

	Debet	Kredit
Inngående balanse		348 583 404,57
Salg av utstyr, fast eiendom og anlegg		
Nedskrivn. av utstyr, fast eiendom og anlegg	1 427 237,50	
Avskrivn. av utstyr, fast eiendom og anlegg	45 795 321,00	
Aktivering av utstyr, fast eiendom og anlegg		132 599 150,48
Oppskriv. av utstyr, fast eiendom og anlegg		
Salg av aksjer og andeler		
Nedskrivning av aksjer og andeler	500 000,00	
Oppskrivning av aksjer og andeler (KLP)		
Kjøp av aksjer og andeler		1 673 333,00
Økning pensjonsmidler		
Økning pensjonsforpliktelse	4 064 524,00	
Avdrag på utlån (mottatte avdrag)	7 096 467,09	
Nedskrivning på utlån	1 564 228,61	
Utlån		8 789 744,74
Bruk av midler fra eksterne lån	73 529 130,89	
Avdrag på eksterne lån		40 581 077,11
Urealisert valutatap		
Urealisert valutagevinst		
Utgående balanse	398 249 800,81	
Summer	532 226 709,90	532 226 709,90

Knut Underbakke
Rådmann

Ålgård dato 26.03.2018

Bjarte Madland
Økonomisjef

Hovedoversikt 2B

Regnskapsskjema 2B - investeringer Del 1	Regnskap	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap i fjor
Rettetdalen 11, rehabilitering	0	0	0	1 035 574
Fiberutbygging 2008 - 2016	0	0	0	218 049
Universell utforming Storahuset	0	0	0	73 288
Påkostninger universell utforming	0	0	0	182 763
Kapasitetsutvidelse og sikkerhet IKT	888 868	700 000	700 000	1 391 662
IKT i skolene	2 314 083	2 900 000	2 900 000	4 623 797
Ladestasjoner og EL-biler	359 117	0	0	201 158
Planlegging sentrum	0	0	0	358 034
Torg i Sentrum	6 148 289	14 000 000	14 000 000	988 620
Nykartlegging FKB	85 099	0	0	0
Turvei Øygardsvatnet	0	0	0	1 820 095
Stasjonsbygningen til ungdomshus	0	1 500 000	1 500 000	0
Ålgård Sentrum - flomsikring	0	0	0	2 197 848
Smart City - Utvikling Gjesdal	834 245	0	0	1 565 300
Torggate inkl VA	426 385	0	0	28 246 781
Grøntområde og kanal sentrum	16 168 394	10 000 000	10 000 000	1 344 956
Ny bil HV	365 000	350 000	350 000	0
Kunst i sentrum	318 896	0	0	109 771
Smart City - energiløsning F5IT m.m	0	150 000	150 000	0
Utvidelse Solås skole	364 432	1 000 000	1 000 000	330 878
Dirdal skole - kjøkken, ventilasjon mm	337 742	350 000	350 000	0
Bærland skole - Grendahus	0	0	0	344 092
Gjesdal u-skole, svømmehall fasade	242 904	200 000	200 000	2 068 494
Påkostninger og ombygg. Solås skole	474 752	1 000 000	1 000 000	0
Kommunale boliger	9 523 309	7 500 000	7 500 000	3 263 923
Rehab. omsorgsboliger-tiltakspakke	0	0	0	1 511 814
Digital vaktbok HV	0	0	0	285 618
Rehabilitering - utleieboliger	2 921 624	3 250 000	3 250 000	436 052
Ombygging Bærland barnehage	3 272 081	5 000 000	5 000 000	86 868
Flyktningeboliger	6 016 642	0	0	8 466 068
IKT – Gericca og mobilt barnevern	228 477	600 000	600 000	0
Ballbinge Raudvika	438 013	0	0	0
El-bil NAV - for intern leie	227 786	250 000	250 000	0
Nedgravde containere	288 000	0	0	0
Kjøp av el- biler	222 965	250 000	250 000	0
Utstyr til egne VA-prosjekter	485 850	500 000	500 000	0
Trykkøkning øvre del Solkjen	3 895 454	5 000 000	5 000 000	0
Sikring natursteinsmurer	1 240 721	2 000 000	2 000 000	274 988
Tilbakeslagssikring vann	0	0	0	509 031
Boliger rus, psykiatri omsorg	7 295 242	-2 500 000	-2 500 000	334 879
Utstyr vintervedlikehold	547 125	750 000	750 000	0
Diverse akutte tiltak IK-bygg	992 208	0	0	941 972
Boliger funksjonshemmede	0	0	0	470 114
Oppgradering veier og bruer	273 510	2 000 000	2 000 000	3 240 220
Autovern	33 200	500 000	500 000	0
Lager Grovika - diverse tiltak	0	0	0	1 000 098
Takoverbygg Myrhaugen	125 954	650 000	650 000	0
Pumpestasjon Bærlandsveien	0	0	0	86 881

Regnskapsskjema 2B - investeringer Del 2	Regnskap	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap i fjor
Ny anleggsmaskin teknisk drift	2 500 000	0	0	0
Traktor	1 478 960	1 600 000	1 600 000	0
Vei- og gatalys - utskifting lypærer	3 252 711	0	0	0
TS-plan - diverse tiltak	1 305 722	300 000	300 000	299 369
Gangsti og VA - Kamphola	12 340	950 000	950 000	772 178
Adkomstvei Kodlidalen /tunnel)	117 428	-36 000 000	-36 000 000	136 130
Sanering og ombygging avløpsstasjon Fiskebekk	222 050	600 000	600 000	0
Utskifting AC-ledninger Åfaret	269 936	0	0	6 379 257
Kodlidalen boligfelt	822 227	3 000 000	3 000 000	0
Mulebakken - Gilja	0	0	0	499 495
Gjesdal Næringspark 2011	45 056	0	0	4 080 910
Gjesdal Næringspark - felt 1B-2	3 978 355	0	0	93 810
Bygdabøker	0	200 000	200 000	0
Veveriet - inngangsparti	0	100 000	100 000	0
Innredning Veveriet - 2 etasje	0	2 000 000	2 000 000	0
Kjøp av Kongsgata 21	30 870 792	30 000 000	30 000 000	0
Gjesdal kirke - påkostninger	164 372	200 000	200 000	0
Dirdal kirkegård inkl parkeringsplass	0	300 000	300 000	0
Vannmåleravlesning WEB	0	0	0	115 867
Utstyr beredskapsplan	0	350 000	350 000	0
Beredskapstank drikkevann	0	0	0	257 700
Kulvert - overvann Utstigbakken	0	0	0	238 123
Boligfelt Midtfjell - ved Timegrensen	0	0	0	263 675
Solås bo- og rehabilitering	0	0	0	185 004
Redskapsbærer	0	0	0	1 624 757
Gjesdal kirkegård - gjerde m.m.	147 603	400 000	400 000	0
Rassikringstiltak	0	0	0	1 948 104
Driftsmateriell teknisk	2 672 657	1 250 000	1 250 000	200 000
Omlegging Opstad - Ålgård Offset	0	0	0	3 094 417
Ålgård nye brannstasjon - Kongsgata	470 652	6 000 000	6 000 000	56 383
Ålgård Nord - infrastruktur	0	0	0	28 352 968
Sanering overvannsledning Opstad	121 520	0	0	0
Ålgård kraftstasjon - rehab	47 566	950 000	950 000	50 380
Øygardsvatnet barnehage	15 851 922	0	0	29 765 013
Uteområde Nesjane barnehage	312 483	0	0	0
Dirdal barnehage - sikring	319 326	300 000	300 000	0
Barnehage Kodlidalen	141 127	0	0	0
Oltedal barnehage	0	0	0	298 671
Inventar Oltedal barnehage	109 586	0	0	0
Flassabekken barnehage	172 765	0	0	95 937
Påkostninger Bamsebo barnehage	0	0	0	694 843
Totalt	132 763 523	70 400 000	70 400 000	147 512 677

Status investeringer

Avslutta prosjekter

Prosjekt (tall i hele tusen)	Regnskap 2009-2017	Budsjett 2009-2017	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik 2009-2017
Kapasitetsutvidelse og sikkerhet IKT	889	700	889	700	189
IKT i skolene	6 938	4 400	2 314	2 900	2 538
Ladestasjoner og EL-biler	359	0	359		359
Turvei Øygardsvatnet	1 920	2 400			-480
Stasjonsbygningen til ungdomshus	0	1 500	0	1 500	-1 500
Smart City - Utvikling Gjesdal	834	950	834	950	-116
Torggate inkl VA	38 560	48 000	426	0	-9 440
Ny bil HV	365	350	365	350	15
Smart City - F5 IT	0	150		150	-150
Dirdal skole - tilpasninger	338	350	338	350	-12
Ålgård Svømmehall - forprosjekt	243	200	243	200	43
Kjøp kommunale boliger	9 523	7 500	9 523	7 500	2 023
Flyktningeboliger	15 168	15 500	6 017		-332
El bil NAV - intern leie	228	250	228	250	-22
Kjøp av el- biler	223	250	223	250	-27
Utstyr til egne VA-prosjekter	486	500	486	500	-14
Boliger rus/psykiatri	7 630	9 500	7 295	-2 500	-1 870
Utstyr vintervedlikehold	547	750	547	750	-203
Lager Grovika - diverse tiltak	0	0			0
Lastebil VVA	2 500	2 500	2 500		0
Traktor	1 479	1 600	1 479	1 600	-121
TS-plan	1 306	300	1 306	300	1 006
Adkomstvei Kodlidalen /tunnel	21 724	21 600	117	-36 000	124
Utskifting AC ledninger Åfaret	270	0	270		270
Gjesdal Næringspark - felt 1B-2	19 690	19 400	3 978		290
Kjøp av Kongsgata	30 871	30 000	30 871	30 000	871
Gjesdal kirke - påkostninger	164	200	164	200	-36
Driftsmateriell SU	2 873	2 300	2 673	1 250	573
Øygardsvatnet bhage	46 573	52 000	15 852		-5 427
Uteområde Nesjane	312	0	312		312
Dirdal - sikring trafikk	319	300	319	300	19
Kodlidalen barnehage	141	0	141		141
Inventar Oltedal barnehage	110	0	110		110
Flassebekken barnehage	173	0	173		173

Kommentar:

Listen over er en oppsummering av alle investeringsprosjekter som regnskapsmessig ble avsluttet 31.12.2017. Enkelte av disse prosjektene har det blitt bevilget midler til flere år tilbake i tid, men de aller fleste er bevilget i årene 2016-2017. Som det fremgår av kolonnen til høyre, har alle prosjekter noe avvik ift bevilget beløp. Noen har et mindreforbruk, andre et merforbruk. Alle prosjekter tilhørende investeringsregnskapet blir oppgjort samlet, og totalt sett har prosjekter med restmidler dekket opp merkostnadene på prosjektene som ikke står med negativt fortegn. I tillegg er det ikke foretatt budsjettjusteringer på prosjekter som har en spesiell finansiering jf kommentarer under.

Følgende større prosjekter er avsluttet i 2017:

1. Investeringene for å digitalisere skolen (IKT i skolen) ved at alle elever og lærere har fått sin digitale enhet, kostet opp mot 7 mill. Prosjektet ble forskuttert da en fant det mest hensiktsmessig å gjennomføre prosjektet raskere enn planlagt. Forbruk ut over bevilget på til sammen 2,5 mill er finansiert med disposisjonsfond.
2. Ladestasjoner ble etablert ved Storahuset, Rettedalen 11, ÅBOAS og Solåsheimen. Dette gir grunnlag for utvidelse av el-bilparken i fremtiden. Investeringene er midlertidig finansiert av disposisjonsfond, og tilbakeføres til fond i årene fremover gjennom rimeligere drift av disse bilene enn de bilene som nå er erstattet.
3. Prosjekt «Torggate inkl VA» har et stort mindreforbruk, men må ses i sammenheng med flomsikringstiltak som ble avsluttet i 2016 og ferdigstilling av grøntstruktur i 2018. Et fullstendig regnskap over investeringene i Ålgård sentrum vil foreligge høsten 2018.
4. Det ble kjøpt en bolig mer enn budsjettet i 2017, og det ble solgt en bolig. Merforbruket på prosjektet «Kjøp kommunale boliger» er dekket gjennom salg av bolig og noe bruk av flyktningefond.
5. Flyktningeboliger i Ånundskaret og boliger for rusvern/psykiatri ved ÅBOAS ble realisert med mindreforbruk på i overkant av 2 mill.
6. Det ble i 2017 utført flere trafiksikkerhetstiltak (prosjekt TS-plan), blant annet i Dirdal og ved Gjesdal ungdomsskole. Kostnadene er høyere enn budsjettet, og merkostnadene dekkes av tilskuddsmidler fra fylkeskommunen.
7. I Gjesdal Næringspark ble det etablert internvei inn i felt 1B-2, der hvor blant annet Kruse Smith har etablert seg. Brutto kostnader til dette ble på ca 4 mill, og rammen på til sammen 19,4 mill for opparbeidelse av dette området ble brukt opp.
8. Det ble kjøpt mye nytt driftsmateriell for teknisk utedrift og byggdrift i 2017. Dette gjør det mulig å jobbe mer effektivt, og utføre mer anleggsarbeid (vei, vann og avløp) i egen regi.
9. Øygardsvatnet barnehage ble vesentlig billigere enn budsjettet. Dette skyldes gode anbudspriser, god styring, og at tomteverdi var budsjettet i prosjektet uten at det ble foretatt intern bokføring av denne kosten. Tomten ble kjøpt for mange år siden.

Prosjekter med restmidler/forskutterte prosjekter

Prosjekt (tall i hele tusen)	Regnskap 2009-2017	Budsjett 2009-2017	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik 2009- 2016	Note
1134 Påkostning universell utforming	886	1 200			-314	
1412 Torg i Sentrum	7 422	16 400	6 148	14 000	-8 978	1
1424 Nykartlegging FKB/kartapp	715	1 000	85		-285	
1433 Skilting veier og gater	734	1 000			-266	
1436 Grøntområde og kanal sentrum	17 513	20 000	16 168	10 000	-2 487	1
1439 Kunst i sentrum	429	0	319		429	
2218 Utvidelse Solås skole	695	2 000	364	1 000	-1 305	
2241 Påkostn og ombygg.Solås skole	475	1 000	475	1 000	-525	
2325 Rehabilitering utleieboliger	3 358	4 000	2 922	3 250	-642	
2326 Omsorgsboliger Bærland	3 359	5 000	3 272	5 000	-1 641	2
2328 IKT - Gericamobilt barnevern	228	600	228	600	-372	
297 Ballbinge Raudvika	438	0	438	0	438	
3356 Nedgravde containere	288	0	288	0	288	
3368 Trykkøkning øvre del Solkjen	3 895	5 000	3 895	5 000	-1 105	
3369 Sikring natursteinsmurer	1 516	2 500	1 241	2 000	-984	
3376 Diverse akutte tiltak IK-bygg	7 887	9 000	992		-1 113	
3386 Oppgradering veier og bruer	7 893	10 000	274	2 000	-2 107	
3387 Autovern	33	500	33	500	-467	
3433 Takoverbygg Myrhaugen	126	650	126	650	-524	
3504 Utskifting gatelys	3 253	1 300	3 253		1 953	3
3529 Gangsti og VA Kamphola	12	950	12	950	-938	
3543 Ombygging avløp Fiskebekk	222	600	222	600	-378	
3553 Kodlidalen boligfelt	2 782	3 400	822	3 000	-618	4
3600 Bygdabøker	0	200		200	-200	
3601 Veveriet - inngangsparti	0	100		100	-100	5
3602 Veveriet – 2.etasje	0	2 000		2 000	-2 000	5
3667 Dirdal kirkegård inkl parkering	0	300		300	-300	
3683 Utstyr beredskapsplan	0	350		350	-350	
3725 HC toalett Gjesdal kirke	148	400	148	400	-252	
3738 Rassikring	6 717	8 500			-1 783	
3742 Ålgård nye brannstasjon	471	6 300	471	6 300	-5 829	6
3744 Overvannsledning Opstad	122	0	122		122	

Kommentarer:

1. Torg, kunstprosjekt, aktivitetsområde og grøntstruktur ferdigstilles i 2017. Det gjenstår ca 11 mill som pr 31.12.2017 ikke var brukt på disse prosjektene.
2. Rivningskostnader Bærland barnehage, samt planlegging og prosjektering er medgått i 2017. Bevilgning til utførelse 2018, antatt total kostnader på 23 mill.
3. Lyse utfører utskifting av alle lypærer i gatelys. Arbeidet ble startet i 2017, og fullføres i 2018 eller 2019.
4. Boligfeltet i Kodlidalen er under planlegging, det er utført planleggingsarbeid, og midler til utførelse ligger i gjeldende økonomiplan.
5. Det ligger ytterligere midler til inventar og utstyr i 2019, totalsum må vurderes på ny når spesifikasjonene er klare.
6. Foreløpig bevilgning til ny brannstasjon ble bevilget i 2017, restbevilgning må gjøres i 2018.

Revisjonsberetning

Vår saksbehandler:

Vår dato:
27.03.2018

Vår referanse:

Side:
1 av 3

Kommunestyret i Gjesdal kommune

Kopi:

Kontrollutvalget, administrasjonssjef

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjon av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Gjesdal kommunes årsregnskap som viser kr 583 140 000 til fordeling drift og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 12 225 243. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, driftsregnskap, investeringsregnskap og økonomiske oversikter for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og noter til årsregnskapet, herunder en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir en dekkende framstilling av den finansielle stillingen til Gjesdal kommune per 31. desember 2017, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjon

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av kommunen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Administrasjonssjefen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av (informasjon i kommunens årsrapport), men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Postadresse:
Lagårdsveien 78
4010 STAVANGER

Besøksadresse:
Samme:
Epostadresse:
post@Rogaland-Revisjon.no

Telefon:
40 00 52 00
Telefax:
51 53 40 03

Bankkonto:
3201.35.38262

Organisasjonsnr:
NO 887 052 832 MVA

Administrasjonssjefens ansvar for årsregnskapet

Administrasjonssjefen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Administrasjonssjefen er også ansvarlig for slik intern kontroll han finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av kommunens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av administrasjonssjefen er rimelige.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir en dekkende fremstilling.

Vi kommuniserer med kontrollutvalget og administrasjonssjefen blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav*Konklusjon om budsjett*

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for årsregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «*Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Stavanger, 27.03.2018
Rogaland Revisjon IKS

Rune Haukaas

Oppdrags- og fagansvarlig regnskapsrevisjon
Statsautorisert revisor/jurist

